

HET LAGE LAND, ROTTERDAM

Weer Verandert Alles

Ontwerpend Onderzoek

De opgave

Hoe kan een klimaatbestendige toekomst van Rotterdam er over 100 jaar uit komen te zien? BoschSlabbers is gevraagd om door middel van ontwerpend onderzoek één van de perspectieven voor diepe polders verder uit te werken: 'De drijvende wijk'. Vragen waar wij antwoord op proberen te geven zijn: Wat betekent dit perspectief ruimtelijk? Levert het een aantrekkelijke omgeving op om in te wonen? En welke maatregelen moeten we op korte én lange termijn doen om daar te komen? De bevindingen zijn uitgewerkt in een ruimtelijk perspectief (wat) en een transitiepad (hoe). Het gebied Het Lage Land dient als voorbeelduitwerking.

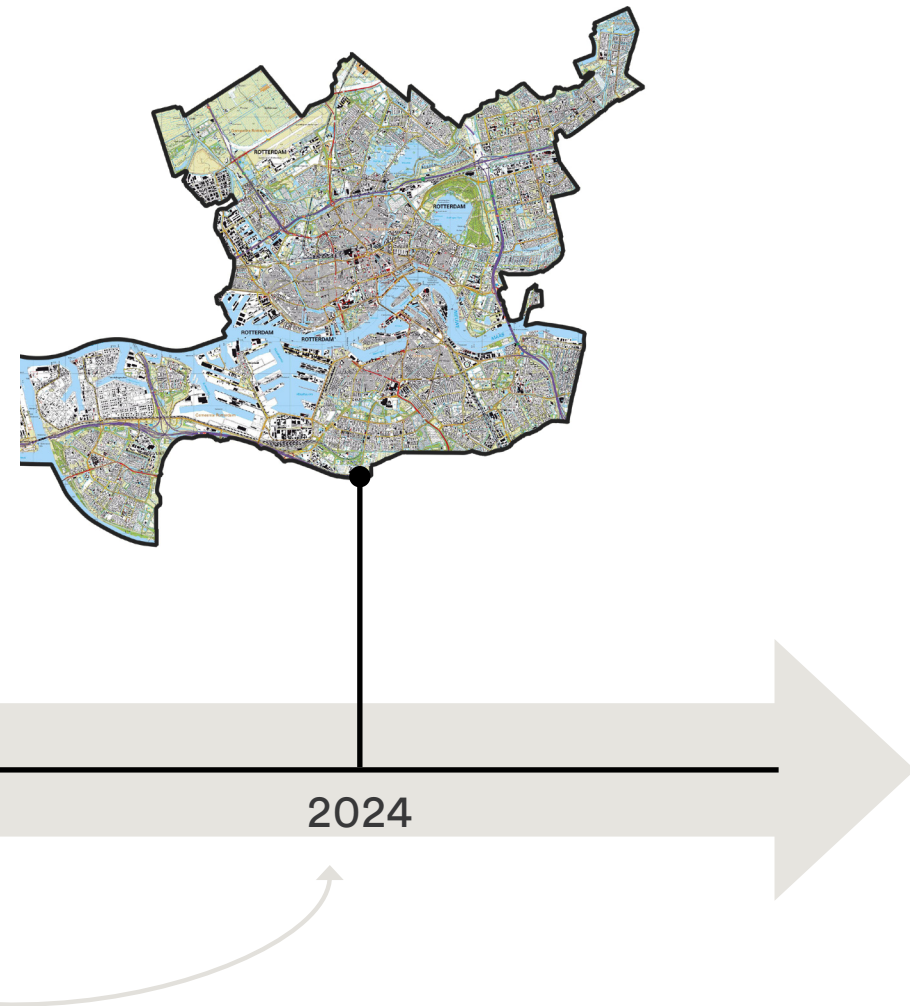

A scenic view of a park. In the foreground, a paved path leads towards a grassy area. A concrete bridge with a metal railing spans a pond. Several ducks are swimming in the water. The background is filled with tall, leafy trees, and some buildings are visible in the distance. The text 'B& De vraag' is overlaid on the image.

B& De vraag

Klimaatverandering daagt de toekomst van Rotterdam uit

De problemen van vandaag

Grondwater

Neerslag

Overstroming

Hitte

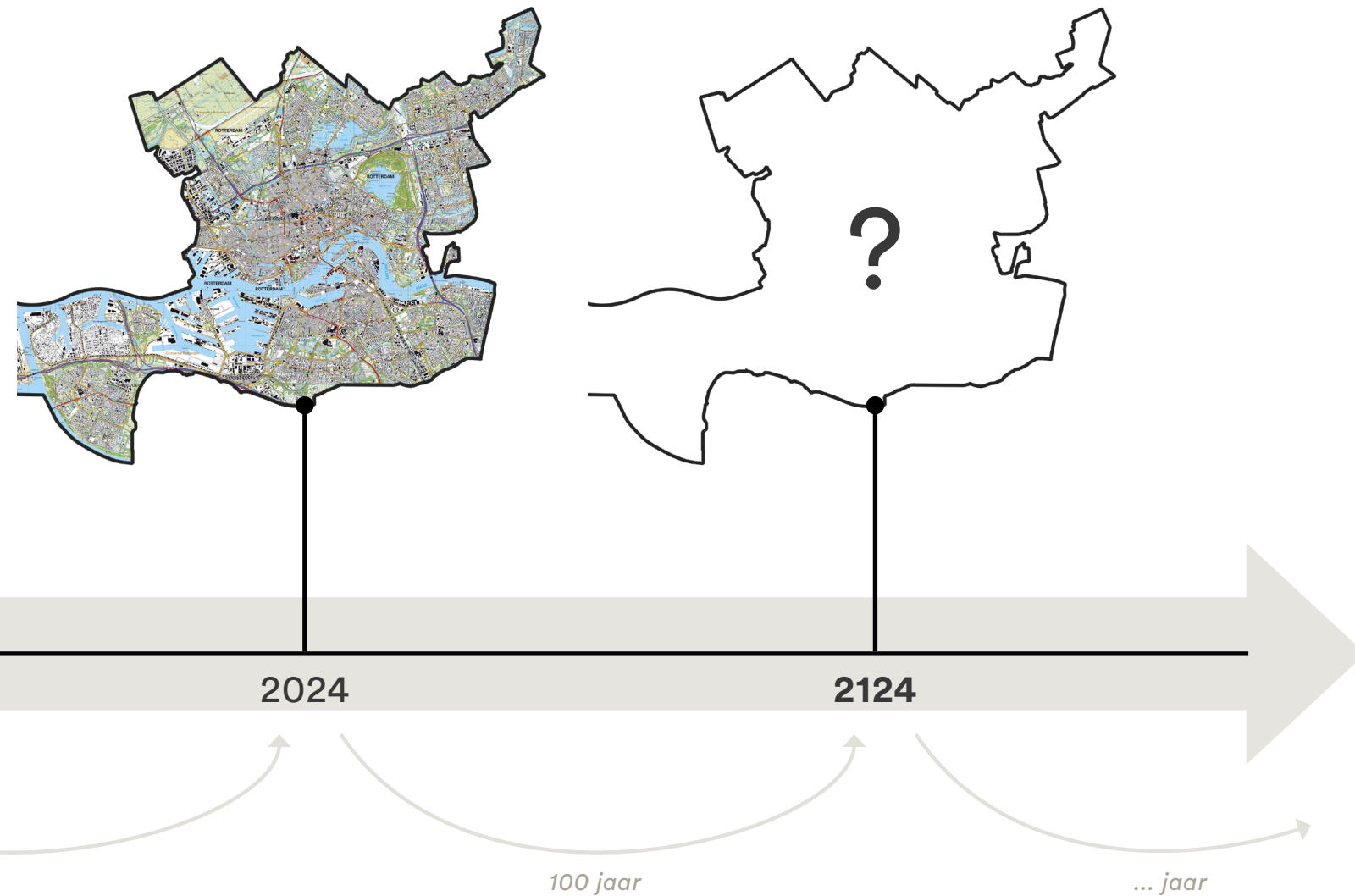
Droogte

Bodemdaling

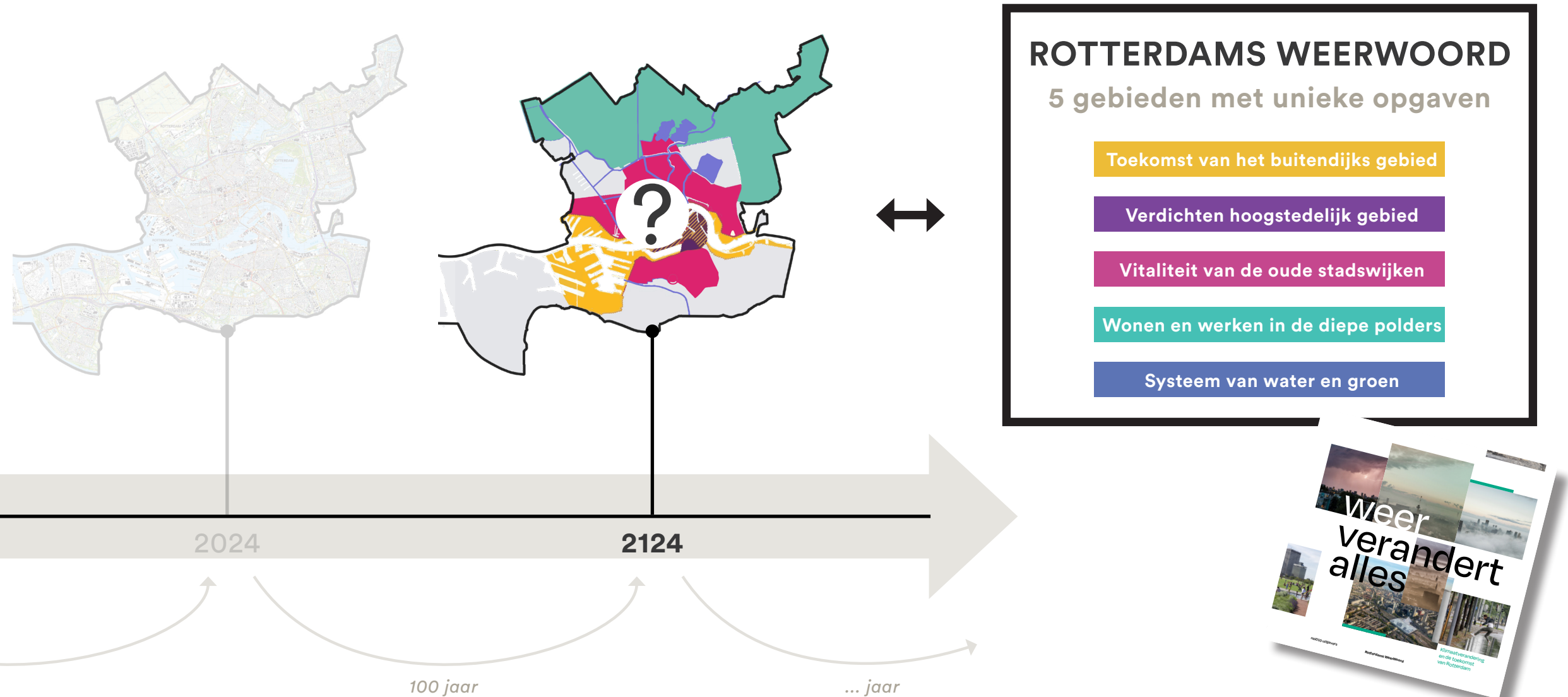

Klimaatverandering daagt de toekomst van Rotterdam uit

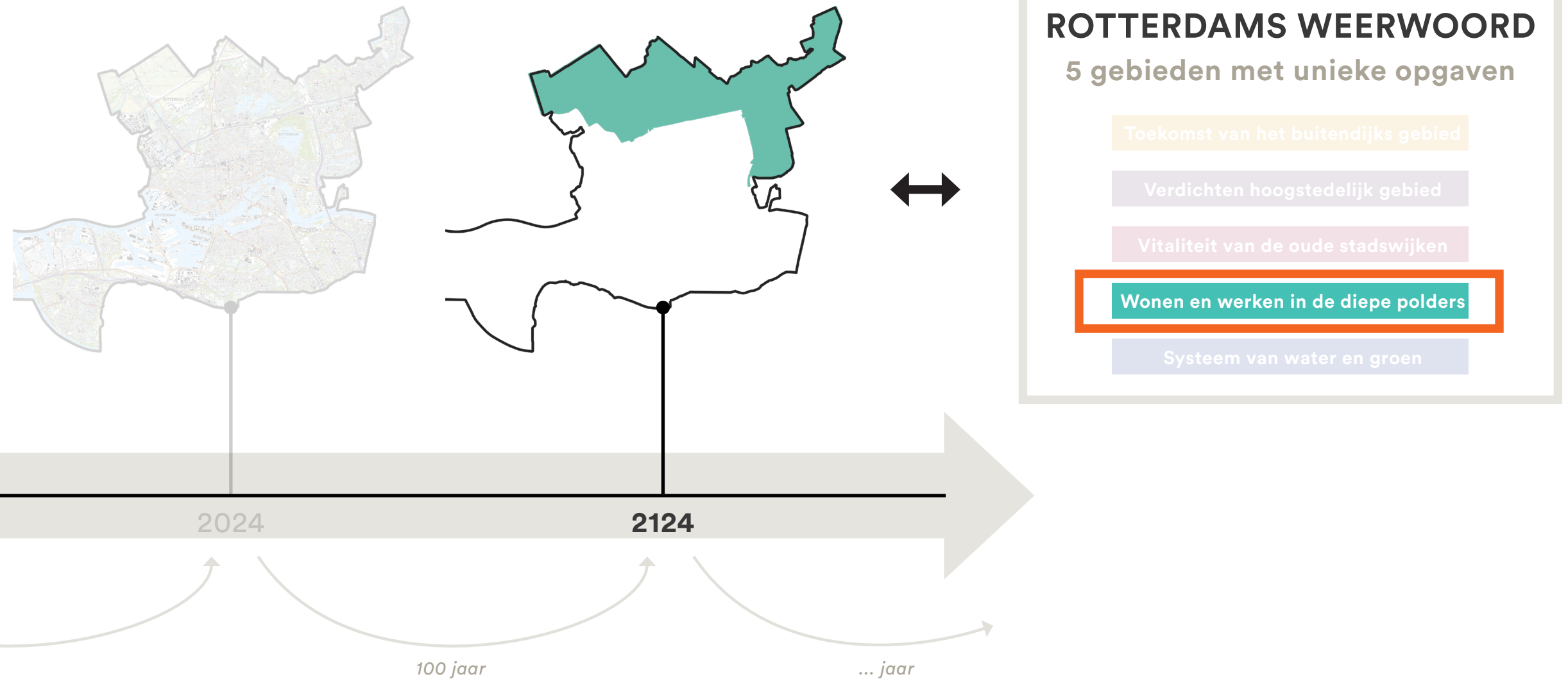
Naar een toekomstbestendige stad

Naar een toekomstbestendige stad

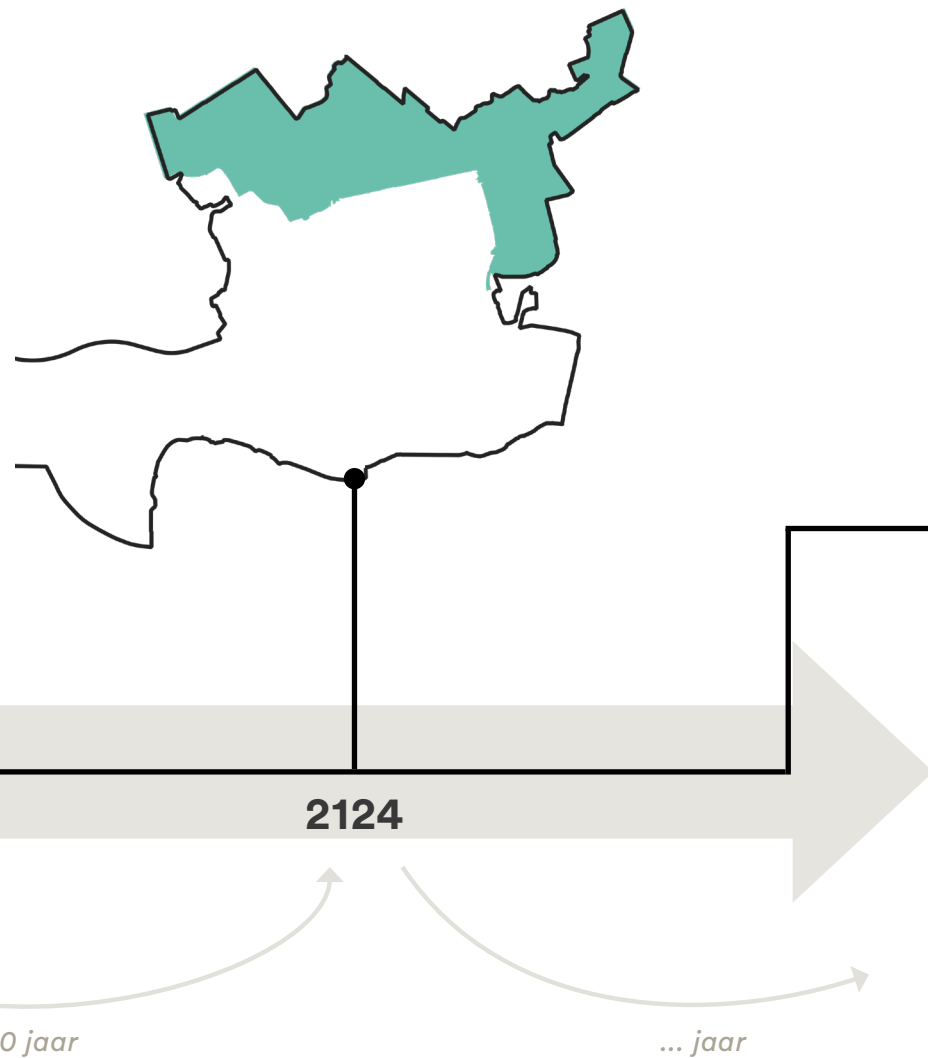

Diepe polders

Drie perspectieven

Wonen en werken in de diepe polders

1 De droge, diepe wijk

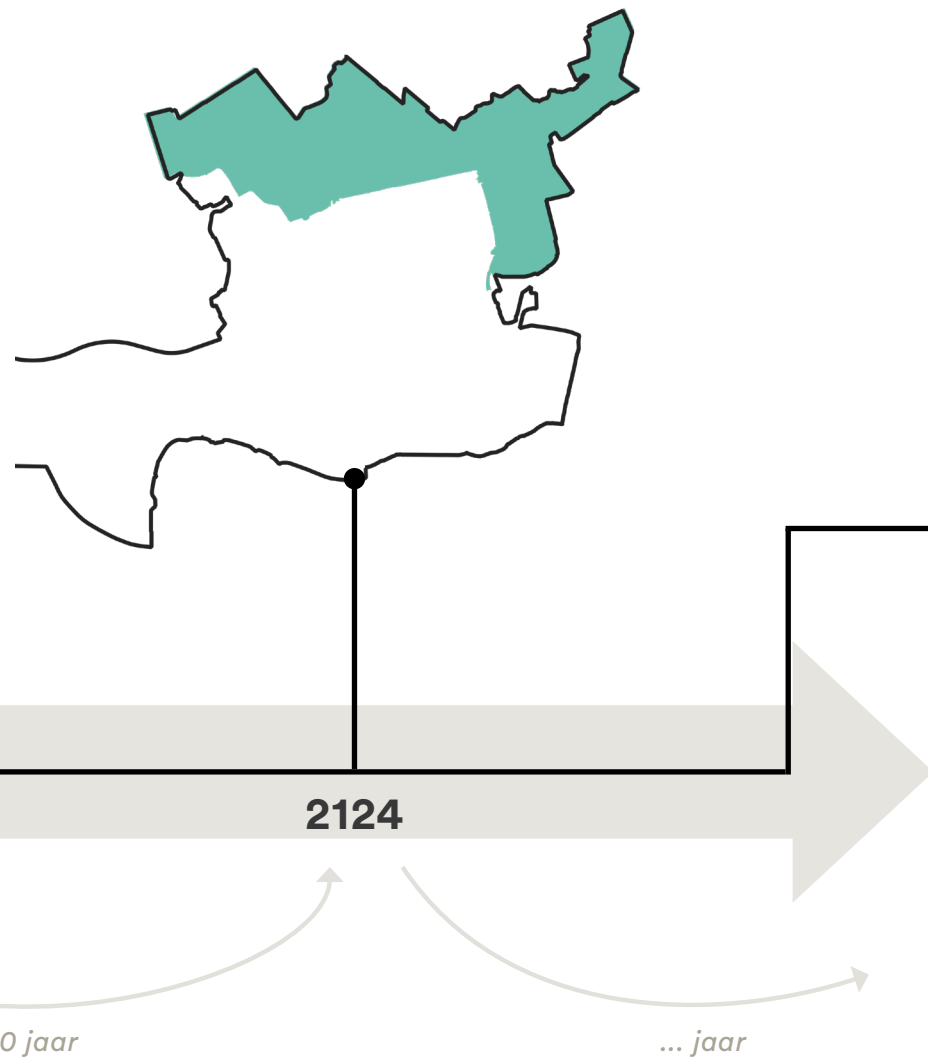
2 De drijvende wijk

3 De klimmende wijk

Drijvende wijk

Gevraagd tijdens de workshops 'Weer verandert alles' (>300 deelnemers):

Welk perspectief zou voor de diepe polders het meest passen bij het Rotterdam van na 2050?

Wonen en werken in de diepe polders

1 De droge, diepe wijk

2 De drijvende wijk

3 De klimmende wijk

WAT voor leven kunnen we verwachten
in de toekomstbestendige diepe polders,
wanneer we leren leven met het water?

*wenkend
perspectief*

&

HOE komen we daar?

Transitiepad

Het Lage Land als voorbeelduitwerking

Voorbeelduitwerking

Het Lage Land

Diepe polders

Het Lage Land

- Eén van de laagst gelegen gebieden van Nederland
- Het maaiveld ligt circa 6m onder NAP en 3,5m onder het niveau van de Ringvaart
- Toenemende kwetsbaarheid voor overstromingen

Tuinstad met veel groen en water

Ruime opzet

Woningen met een lage bouwkundige kwaliteit

Na-oorlogse woningbouw

Snelwegen en spoor kaderen de wijk in

Verhoogde snelwegen en spoor

Ontwikkeldruimte

Bedrijventerrein en volkstuinen

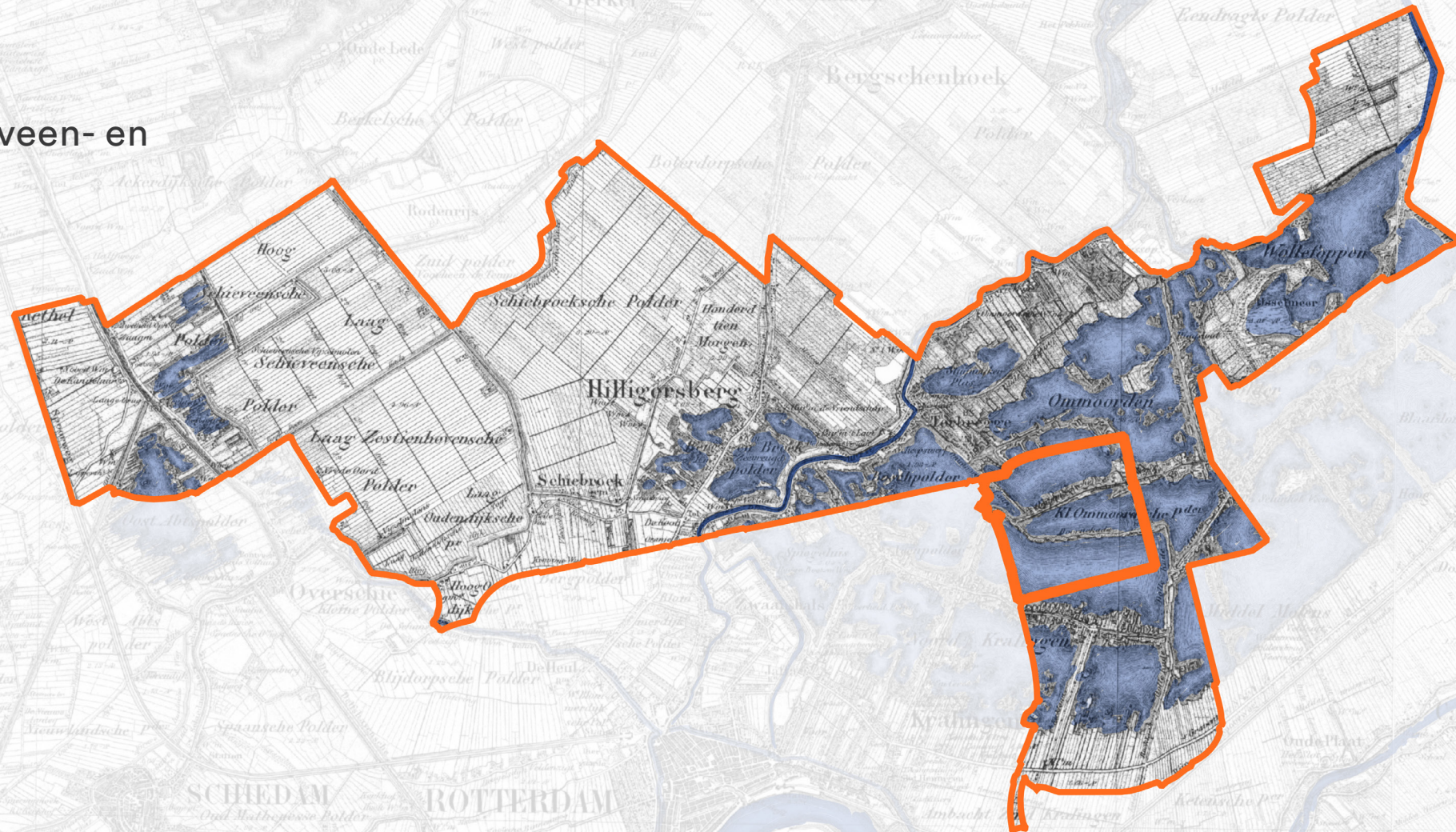

B& Observatie

Historisch perspectief - 1850

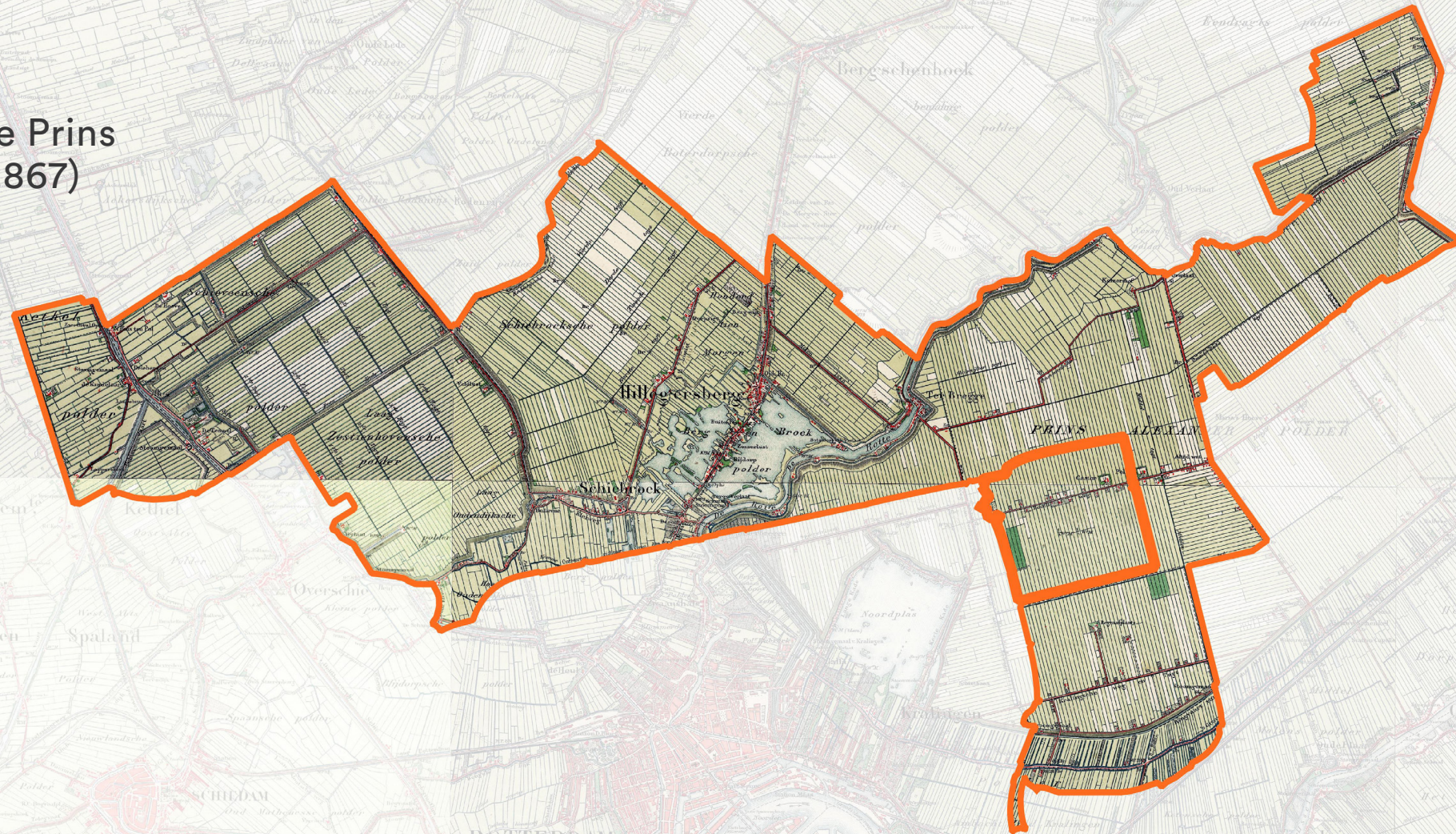
- Laagveengebied
- Veenplassen door veen- en turfwinning

Een gebied in transitie

Historisch perspectief - 1924

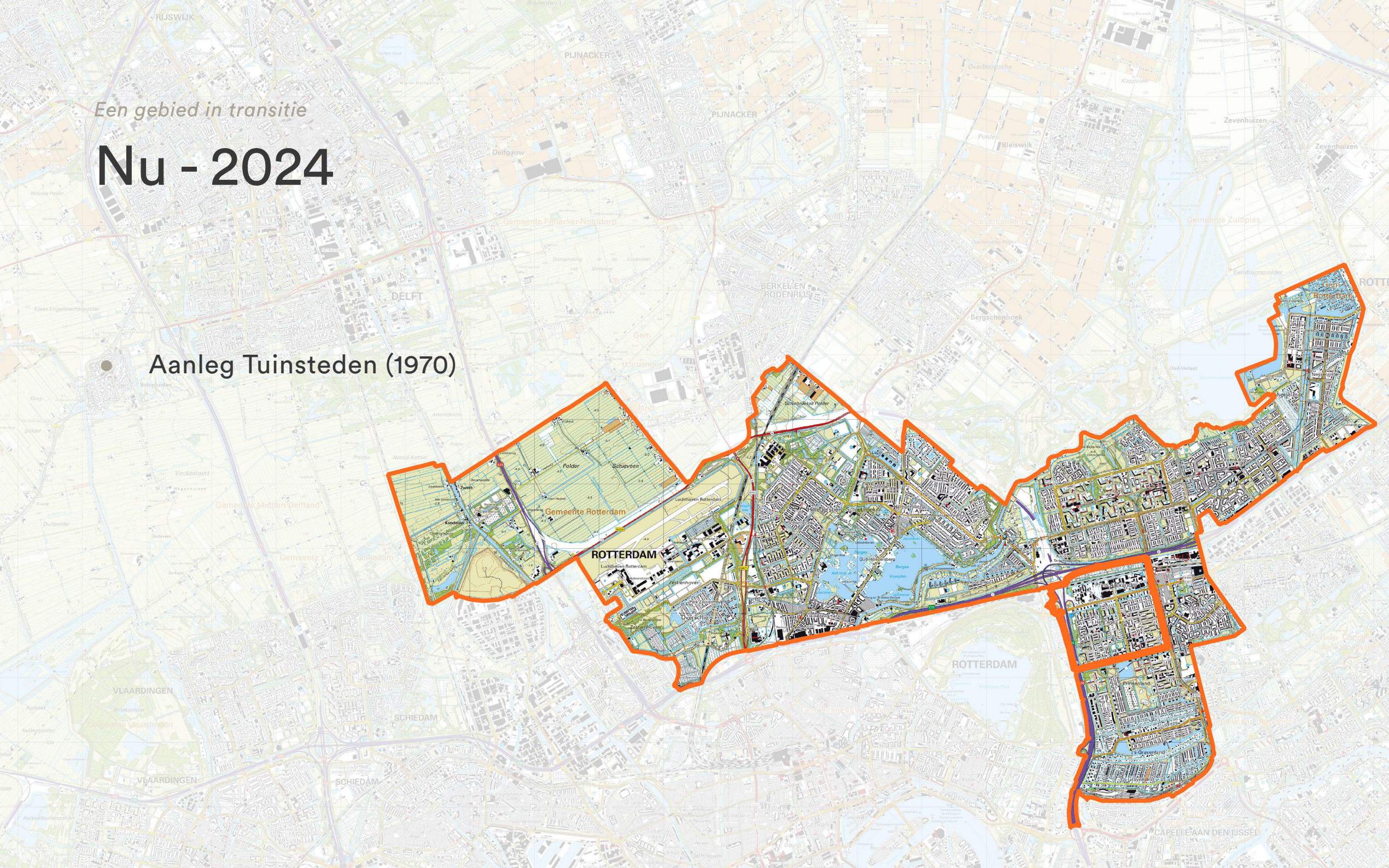
- Droogmalen van de Prins Alexanderpolder (1867)

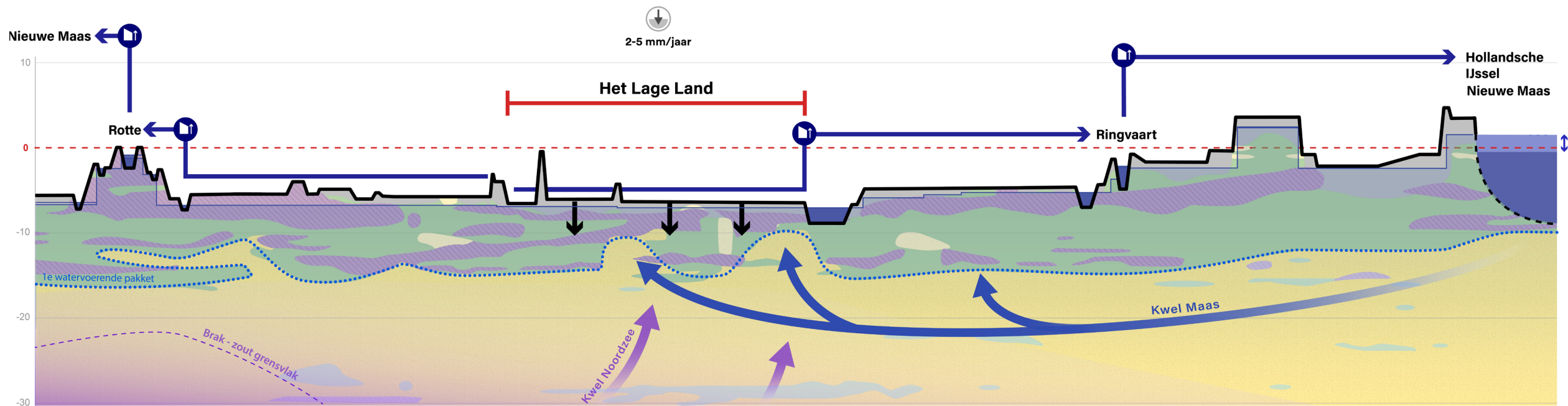
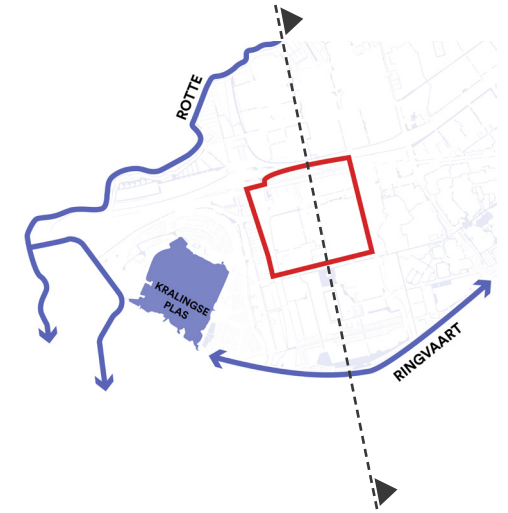
Een gebied in transitie

Nu - 2024

● Aanleg Tuinsteden (1970)

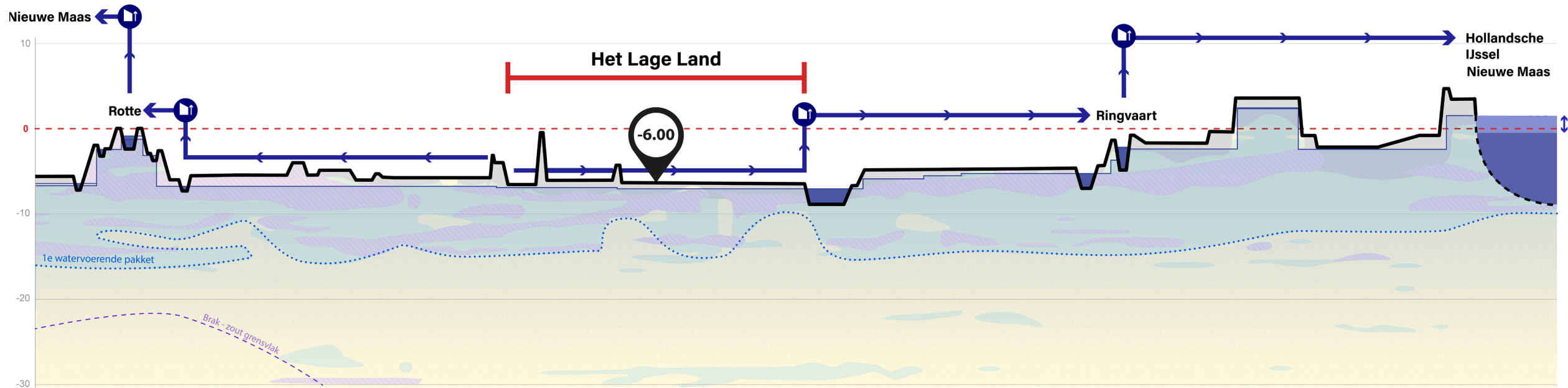
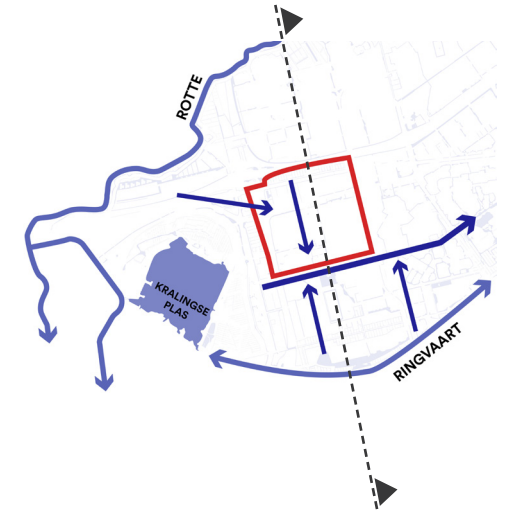
Rek is uit het systeem

Uitdagingen voor de toekomst

De ligging is diep

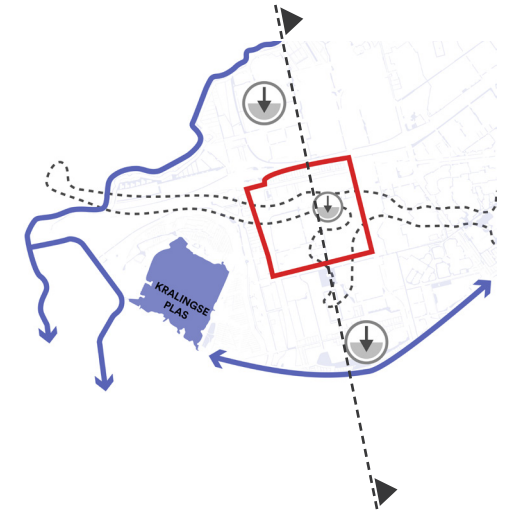
Het gebied ligt 6m onder de zeespiegel en is daardoor overstromingsgevoelig. Het systeem van pompen en bemalen maakt het gebied afhankelijk en kwetsbaar.

Uitdagingen voor de toekomst

De bodem daalt

Door bodemdaling zakt het gebied en komt deze steeds lager te liggen. De verwachting is dat het maaiveld nog eens 50 cm lager zal liggen in 2100.

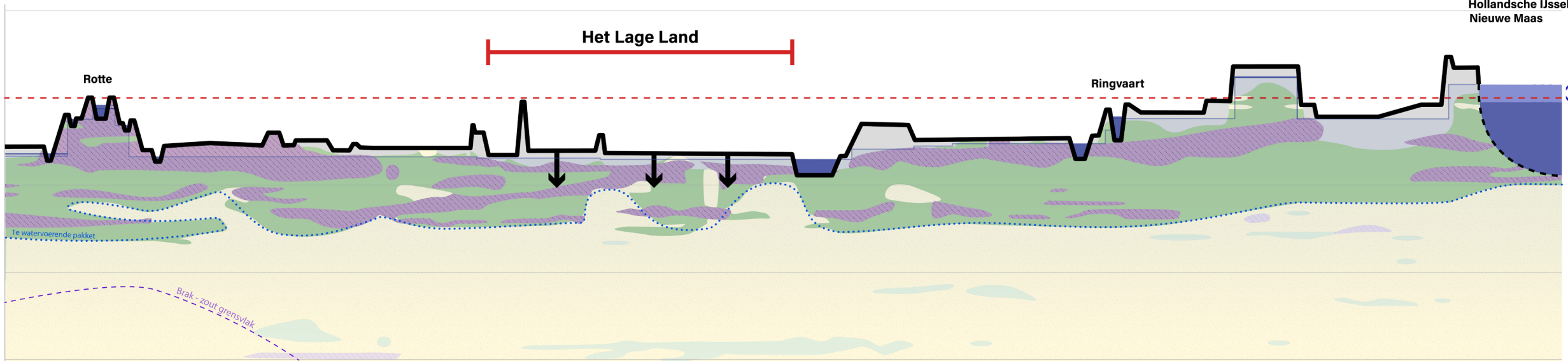
2-5 mm/jaar

Het Lage Land

Hollandsche IJssel
Nieuwe Maas

Rotte

Ringvaart

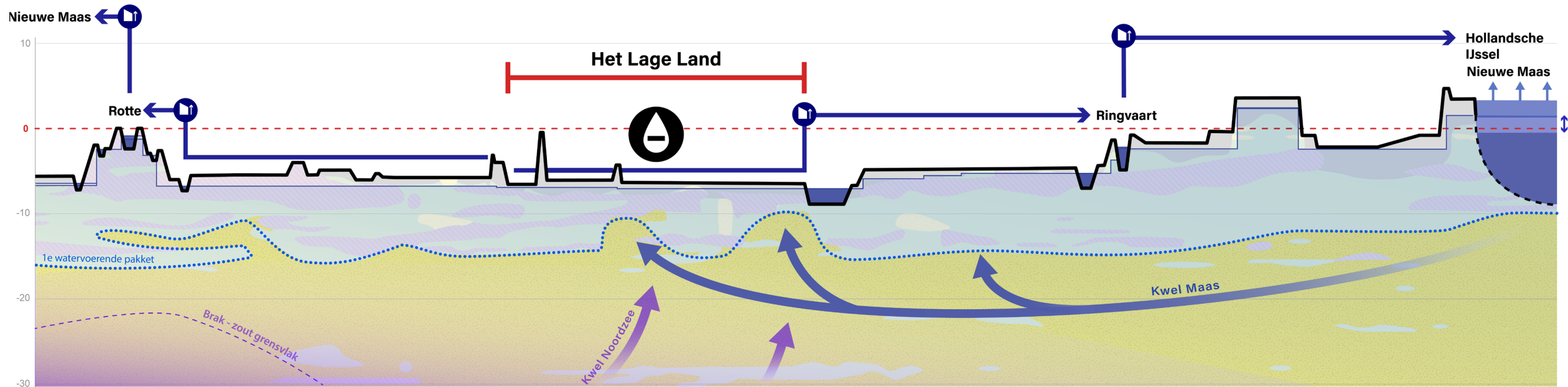
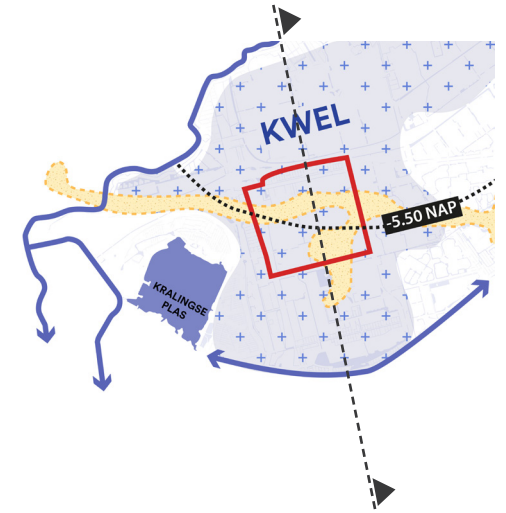

Gebaseerd op: [rotterdamsweerwoord.nl/opgave bodemdaling](https://rotterdamsweerwoord.nl/opgave-bodemdaling)

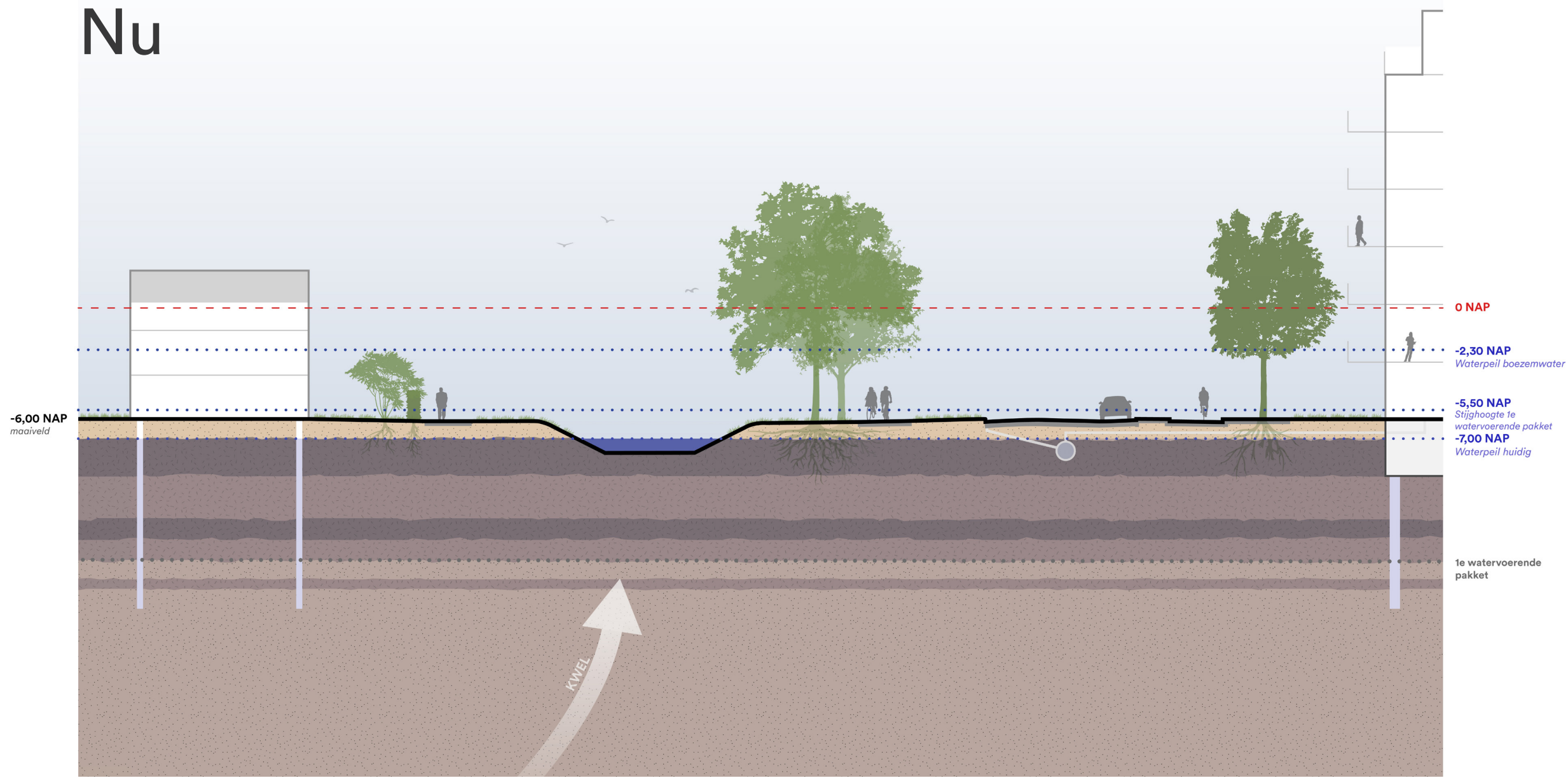
Uitdagingen voor de toekomst

Het (brakke) grondwater staat hoog

Door de diepe ligging is er een hoge grondwaterstand met weinig infiltratiecapaciteit en brakke (brakke) kweloverlast. Het brakke kwelwater heeft invloed op de waterkwaliteit en beplanting.

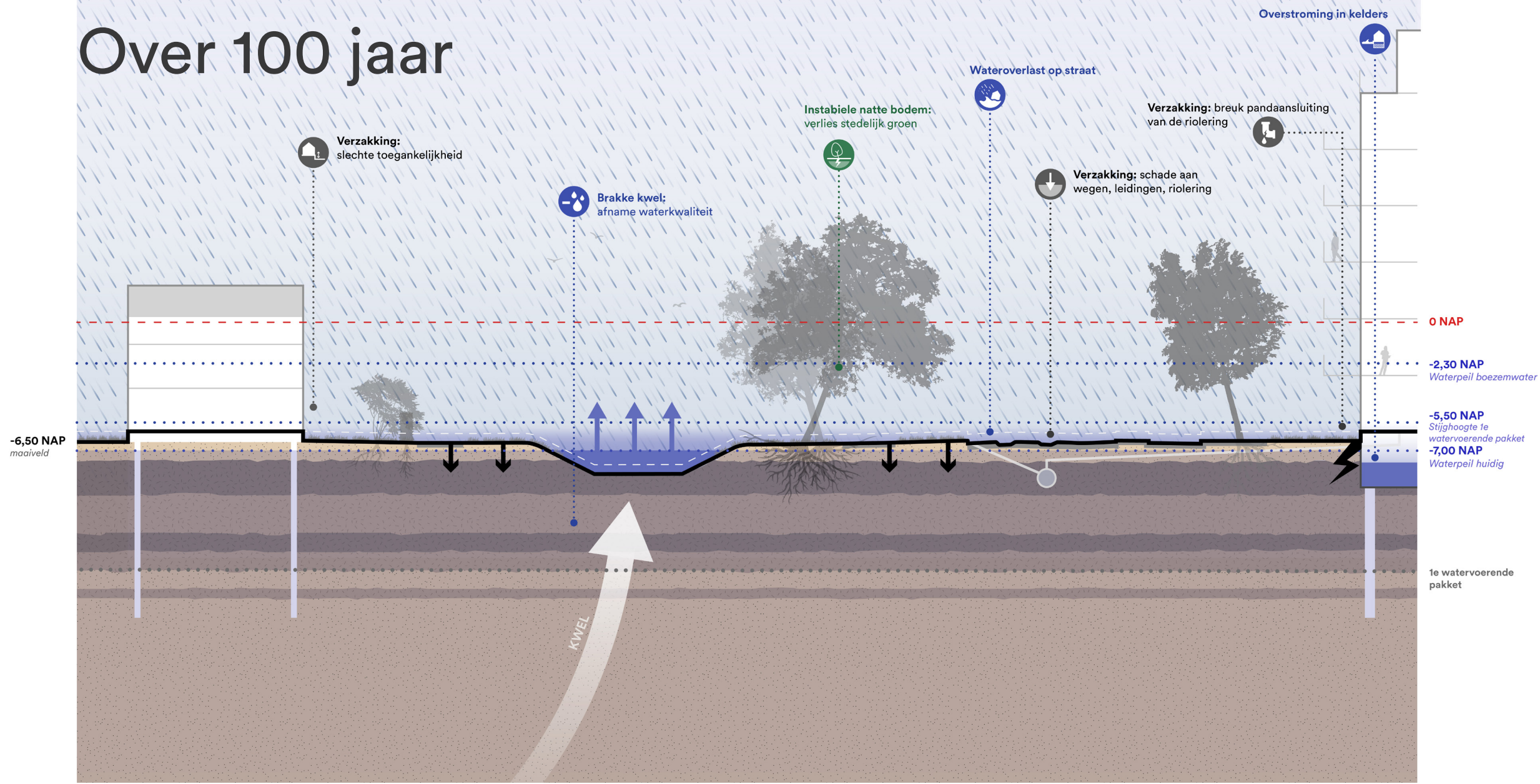

Nu

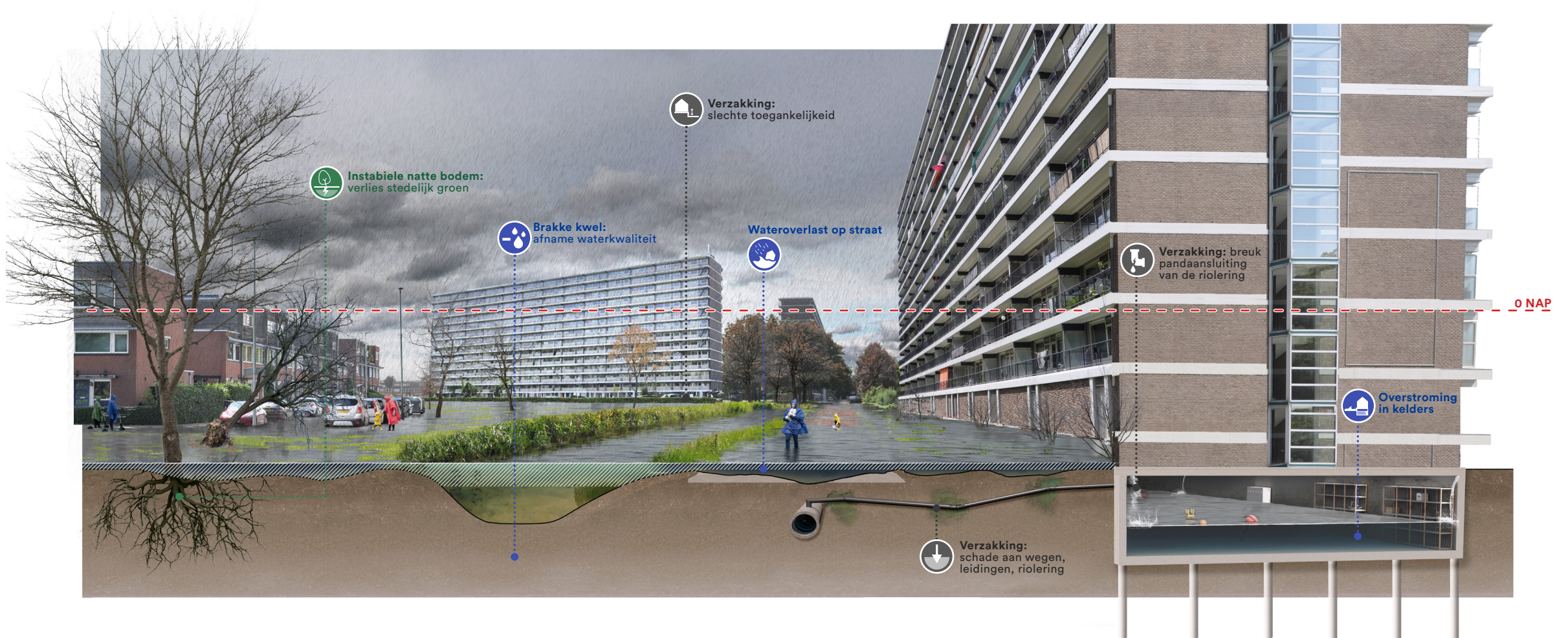
Uitdagingen voor de toekomst

Over 100 jaar

Uitdagingen voor de toekomst

Niks doen is geen optie

WAT voor leven kunnen we verwachten
in de toekomstbestendige diepe polders,
wanneer we leren leven met het water?

*Wenkend
perspectief*

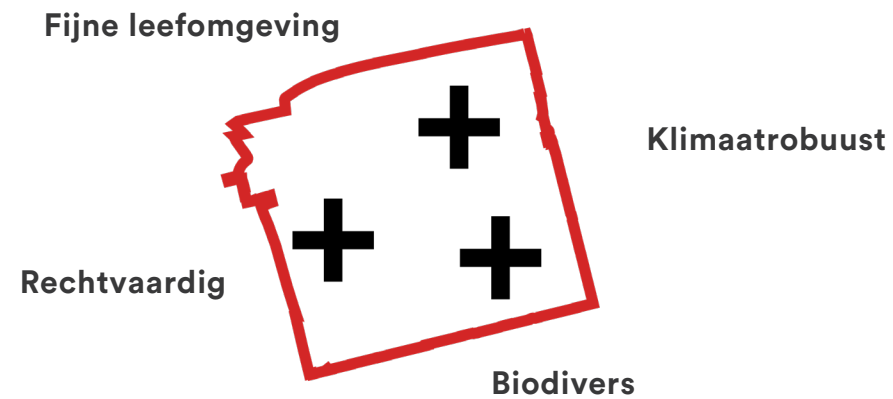
&

HOE komen we daar?

Het Lage Land als voorbeelduitwerking

Flexibele en adaptieve inrichting

Meebewegen

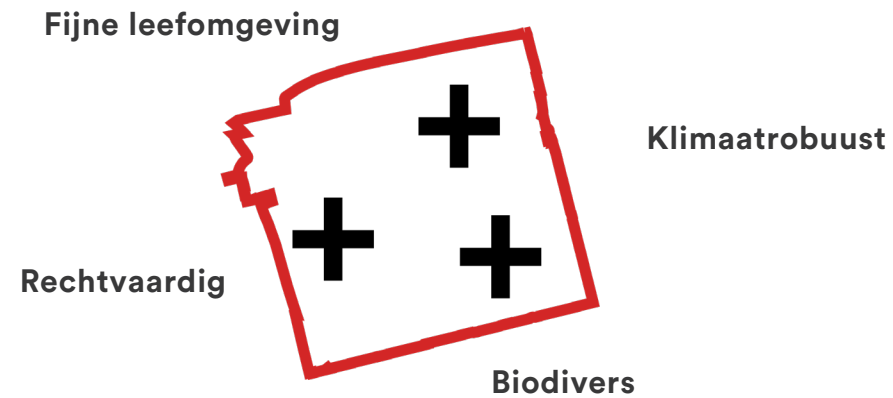
Lage Land

Bodemdaling

Grond- en regenwateroverlast

Flexibele en adaptieve inrichting

Meebewegen

Lage Land

Bodemdaling

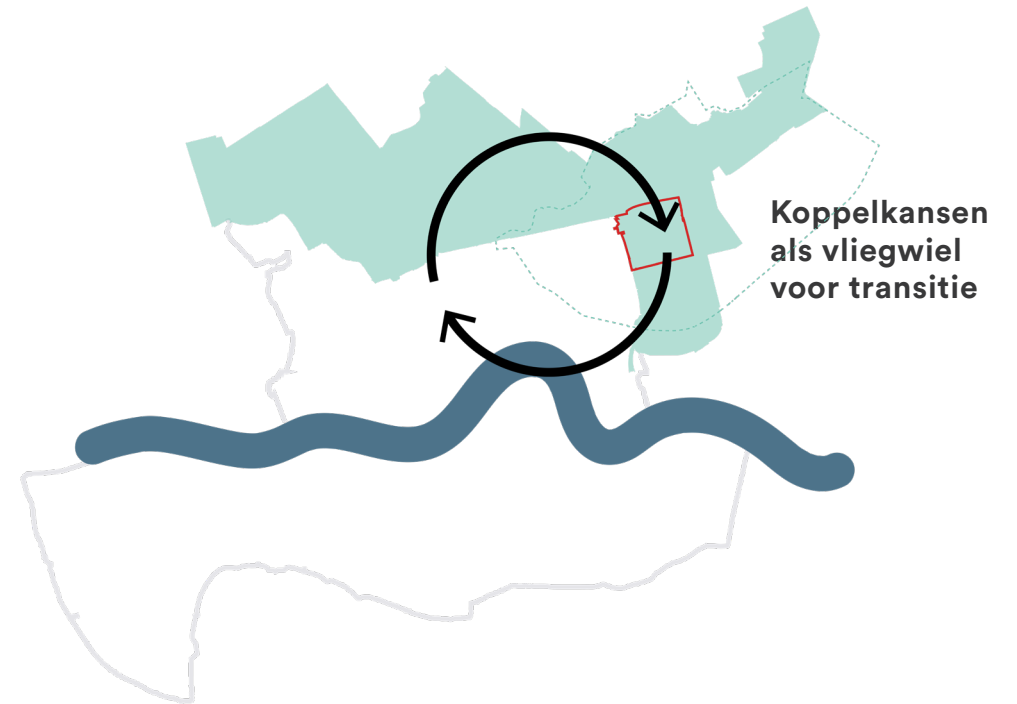
Grond- en regenwateroverlast

Systeem

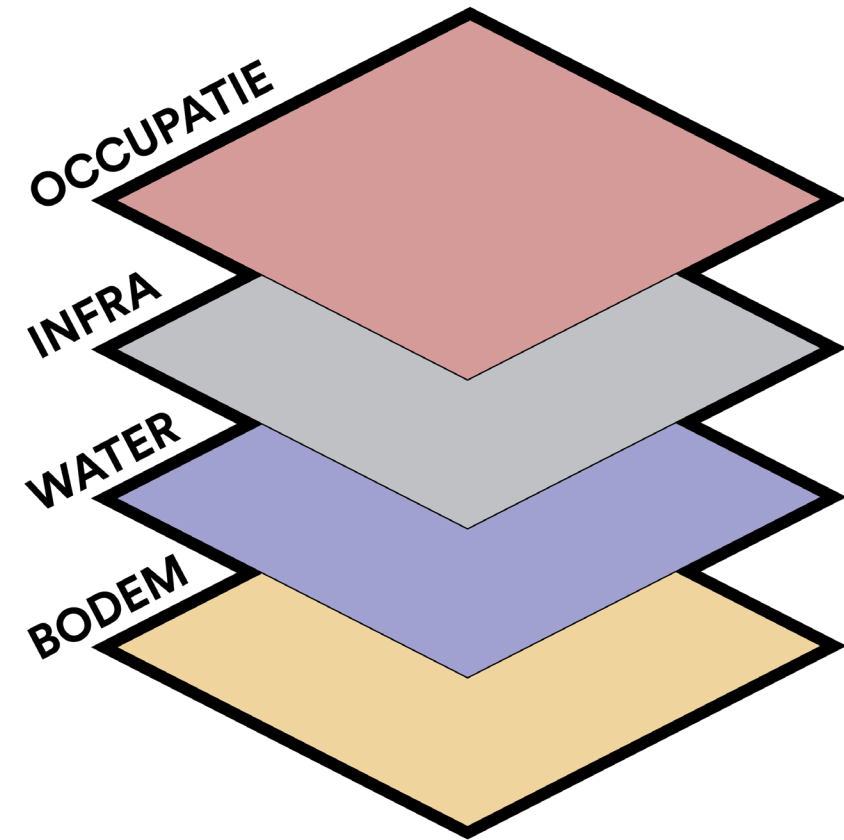
Waterkwaliteit

Waterveiligheid

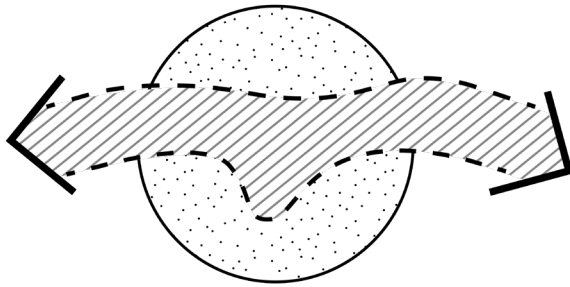
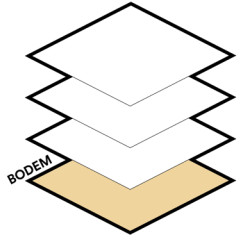

Flexibele en adaptieve inrichting

Structurende principes

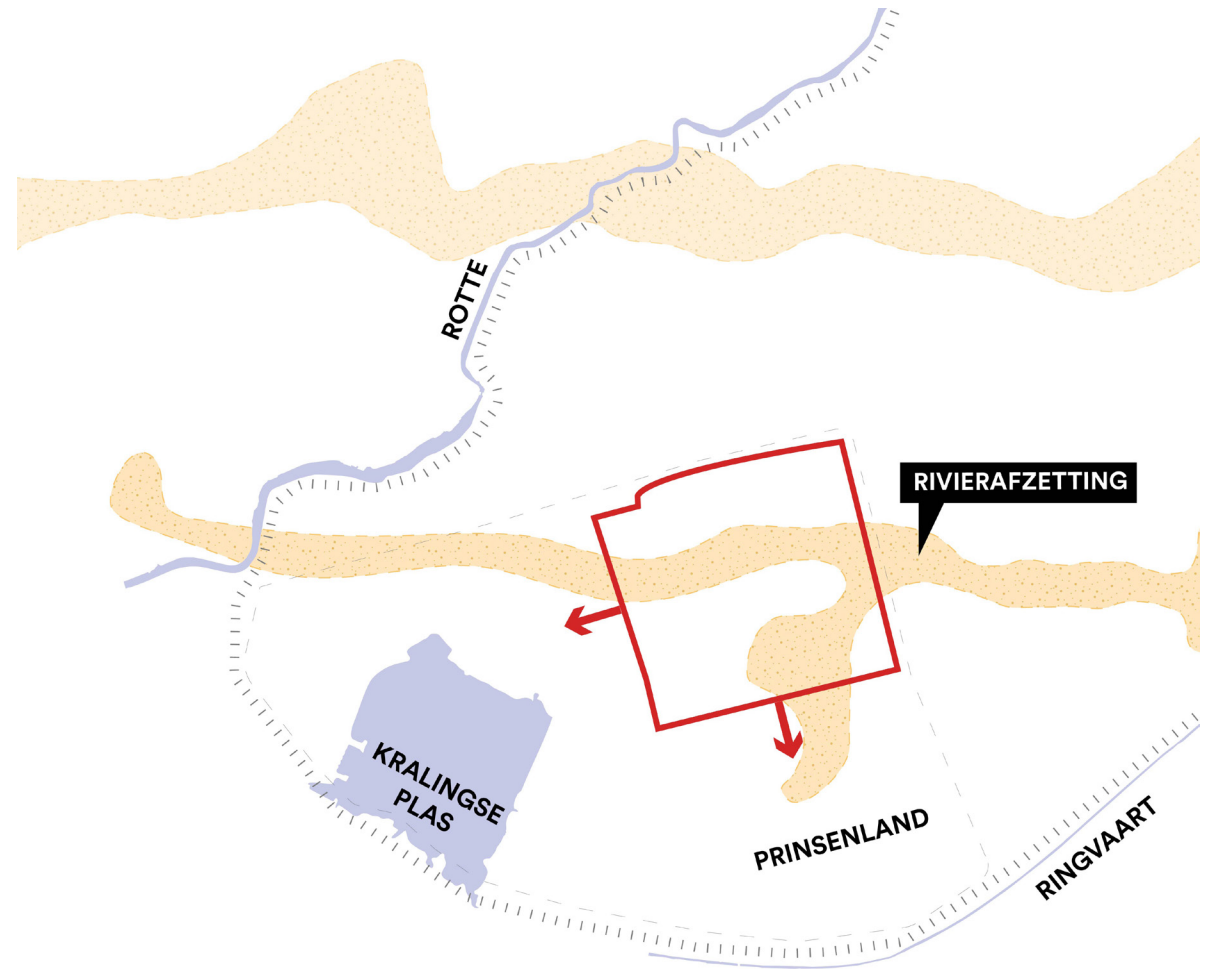

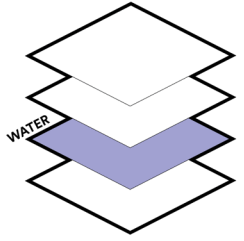
Bodem sturend

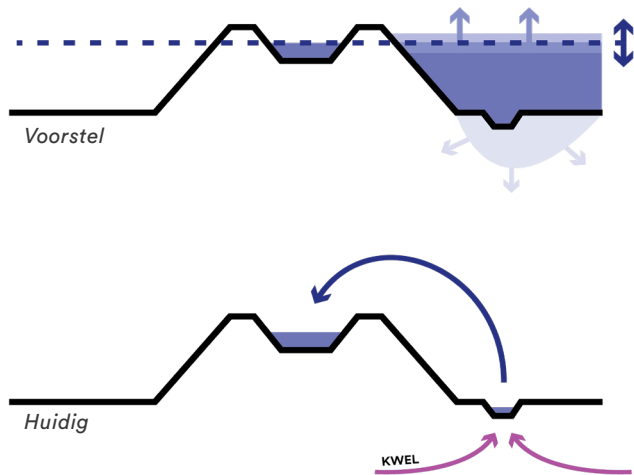
Bodem sturend

- De bodem bepaalt de compartimenten van het nieuwe systeem
- Oude rivierafzettingen leidend i.v.m. wegzijging
- Kralingse Plas, Lage Land en Prinsenland als een geheel beschouwen

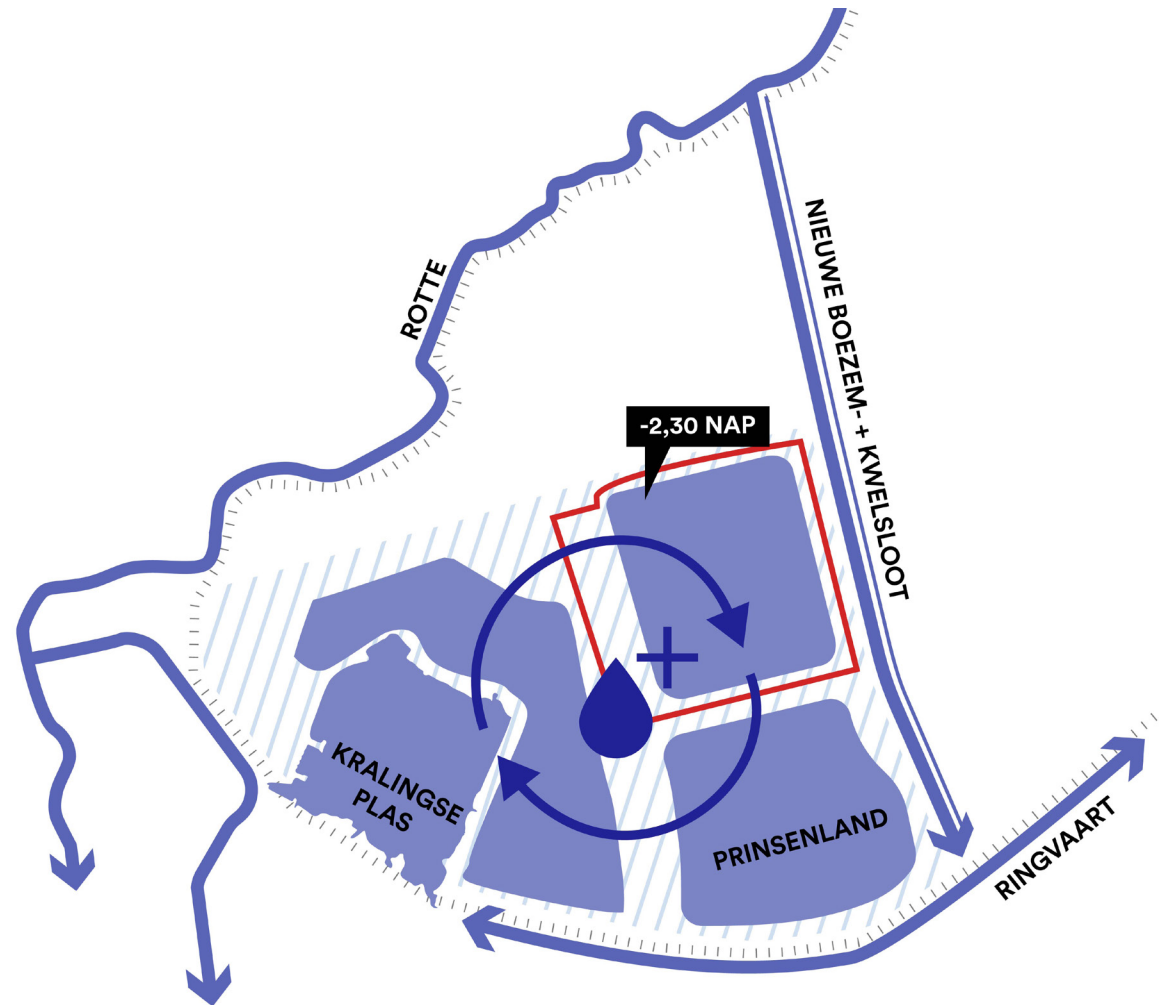

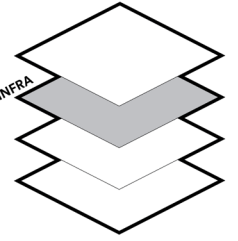
Omarmen van het water

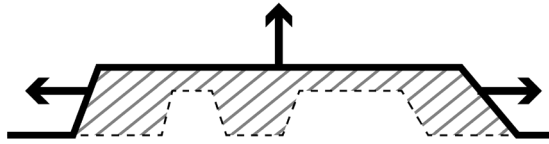
Robuust watersysteem

- Oppervlaktewater in balans brengen, het grondwatersysteem zal een nieuwe balans zoeken
- Aansluiten op het waterpeil van de Ringvaart (-2,30 NAP)
- Zelfvoorzienend watersysteem dat meebeweegt met de seizoenen, ontlast de rest van de polder
- Elk compartiment zuivert stapsgewijs het water

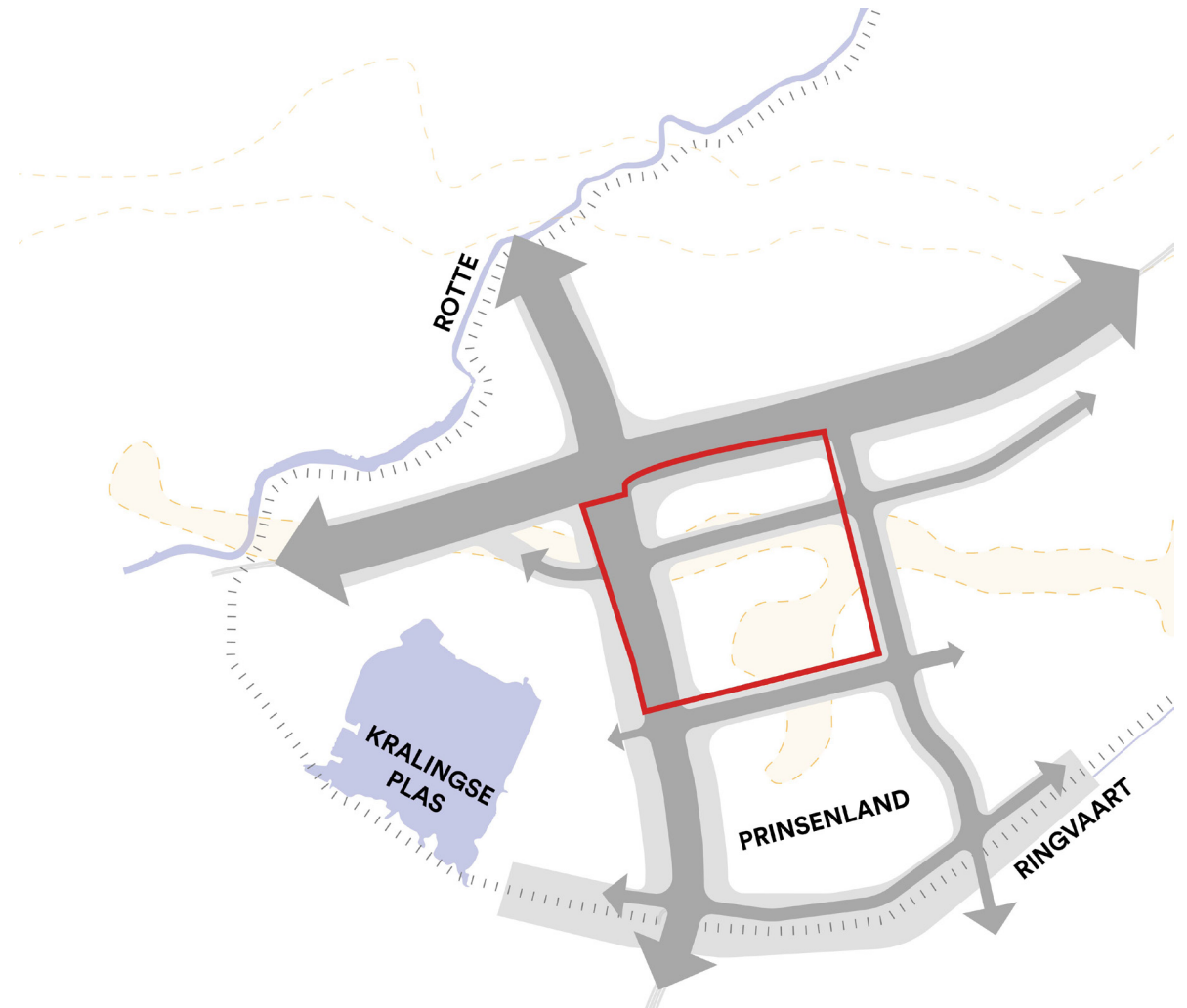

Robuust raamwerk

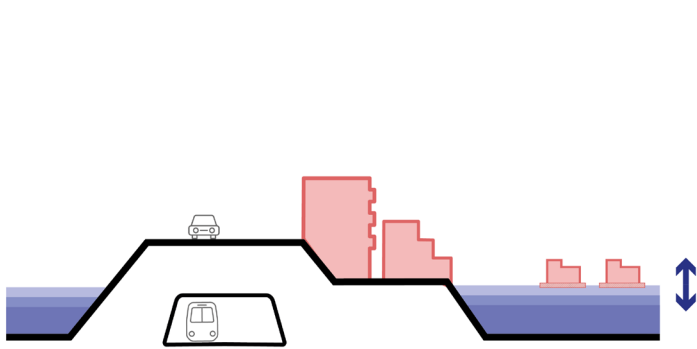
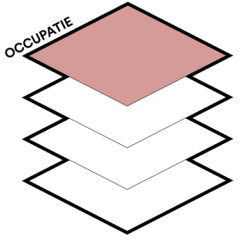

Hoogwaterbestendig raamwerk

- Ophogen van infrastructuur tot nieuwe hoogwaterbestendige dijken
- Geënt op de meest stabiele bodem
- Overhoogte van bestaande grote infrastructuur benutten en uitbreiden
- Reserveringszones voor toekomstige dijkversterking

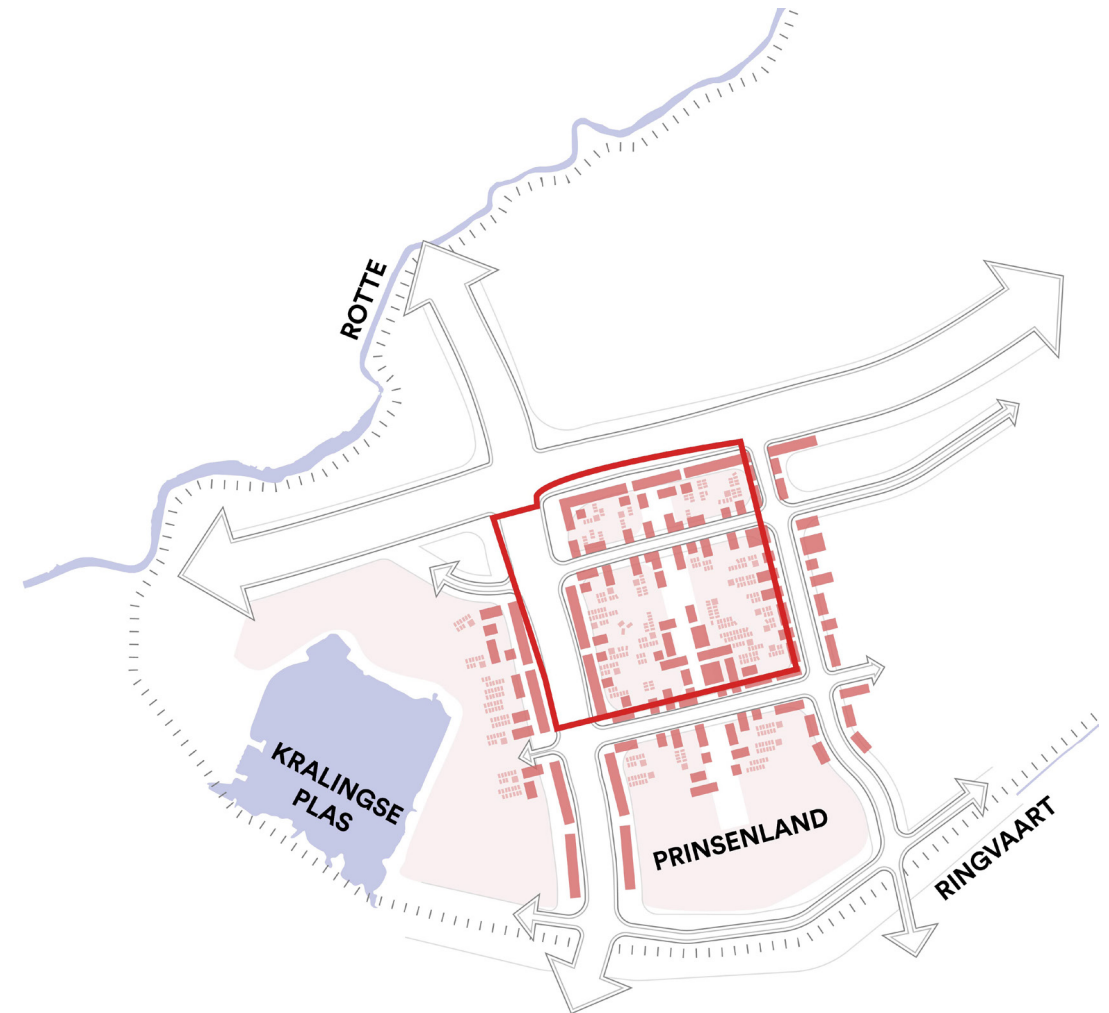

Adaptief en meebewegend

Adaptieve woonmilieus

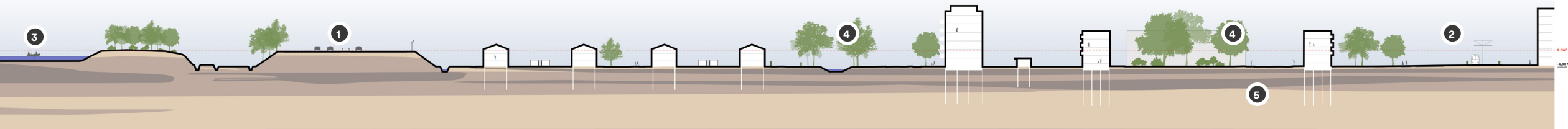
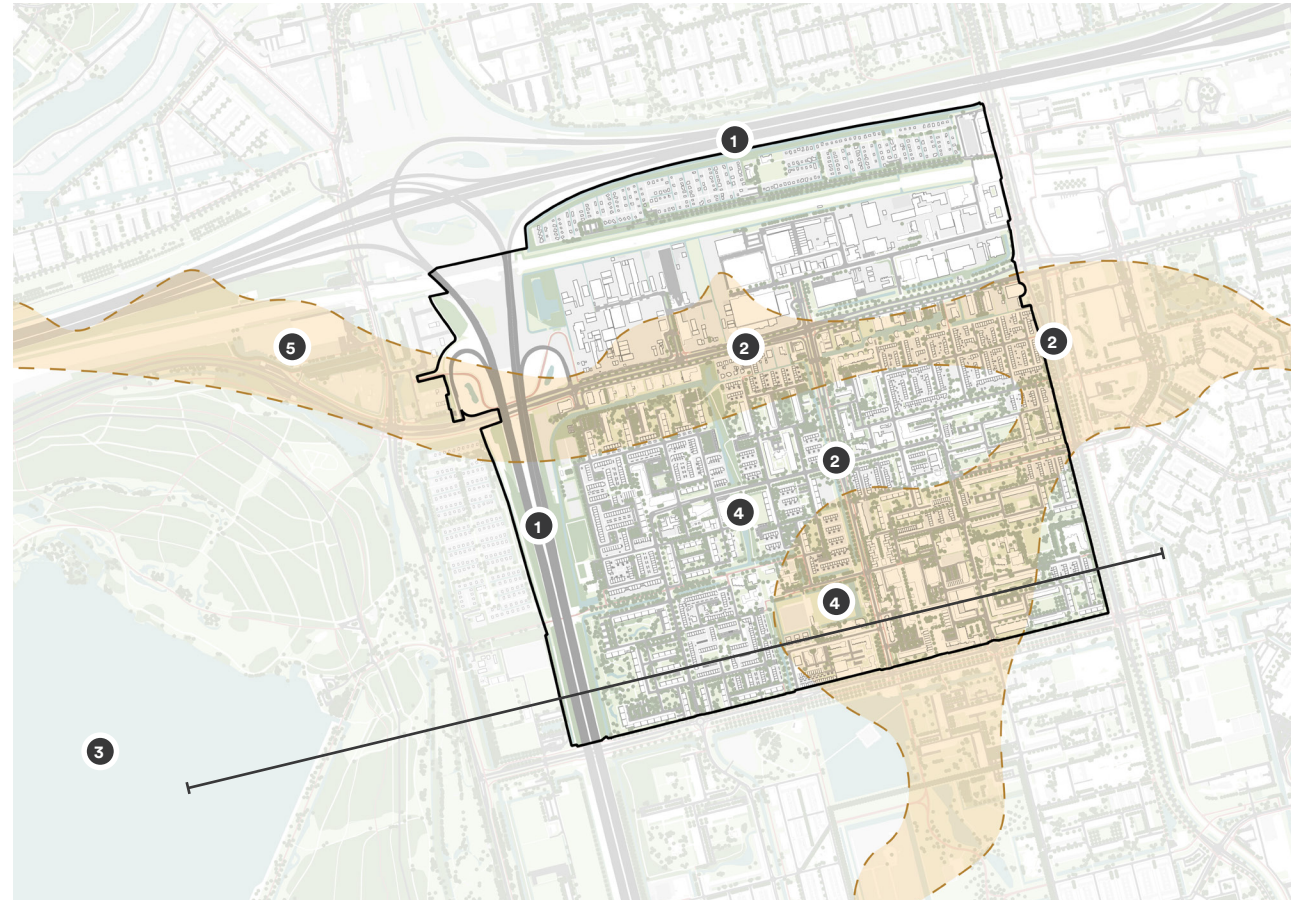
- Bebouwing is adaptief en kan zich aanpassen aan toekomstige dijkversterking of fluctuerend waterpeil
- Hoogwaterbestendige bebouwing en infra (0 NAP) op de dijken
- Drijvende bebouwing en infra in het waterlandschap

Meebewegen

Huidige situatie

- 1 Grootschalige infrastructuur (A20/A16)
- 2 Hoofdwegen Lage Land (Hoofdweg/ Koningslaan/ Prins Alexanderlaan)
- 3 Kralingse Plas
- 4 Aanwezige blauwgroene structuren
- 5 Rivierafzettingen in de ondergrond

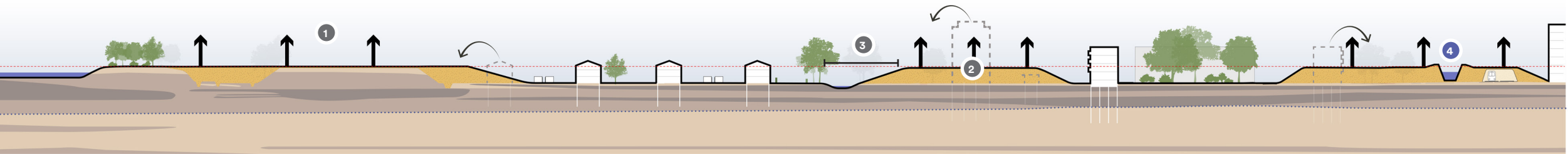
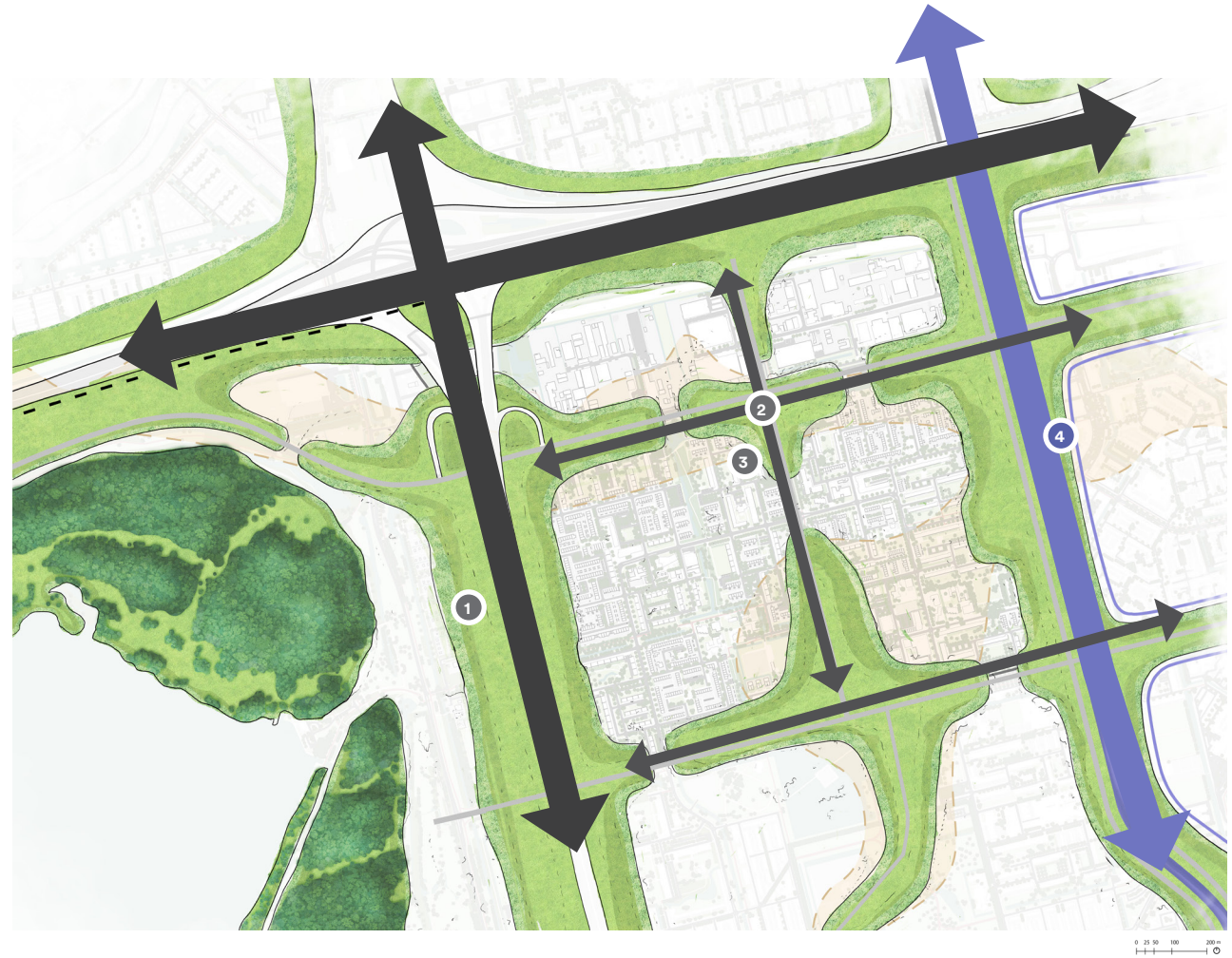

Meebewegen

Wenkend perspectief

MAATREGELEN

- 1 Hoogwaterbestendige infrastructuur
- 2 Robuuste dijken
- 3 Reserveringszone voor dijkversterking
- 4 Boezemsloot & kwelsloot

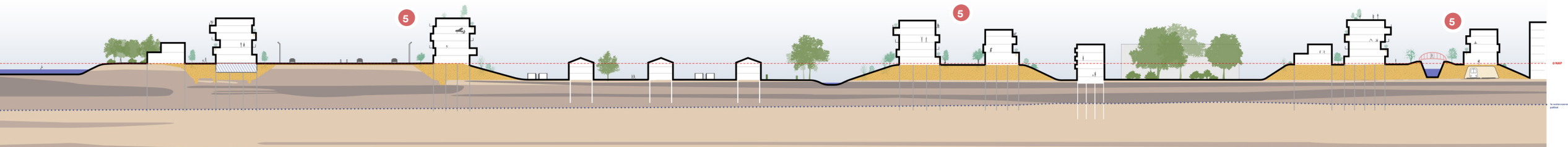

Meebewegen

Wenkend perspectief

MAATREGELEN

- 1 Hoogwaterbestendige infrastructuur
- 2 Robuuste dijken
- 3 Reserveringszone voor dijkversterking
- 4 Boezemsloot & kwelsloot
- 5 Hoogwaterbestendige nieuwbouw

Meebewegen

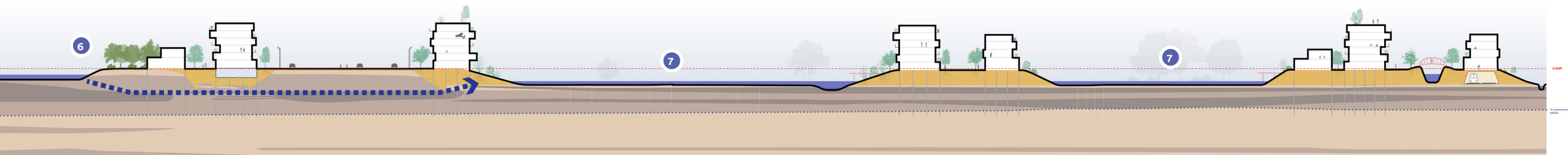
Wenkend perspectief

MAATREGELEN

- 1 Hoogwaterbestendige infrastructuur
- 2 Robuuste dijken
- 3 Reserveringszone voor dijkversterking
- 4 Boezemsloot & kwelsloot
- 5 Hoogwaterbestendige nieuwbouw
- 6 Inlaat water
- 7 Opzetten waterpeil / stijgende grondwaterstand

0 25 50 100 200 m

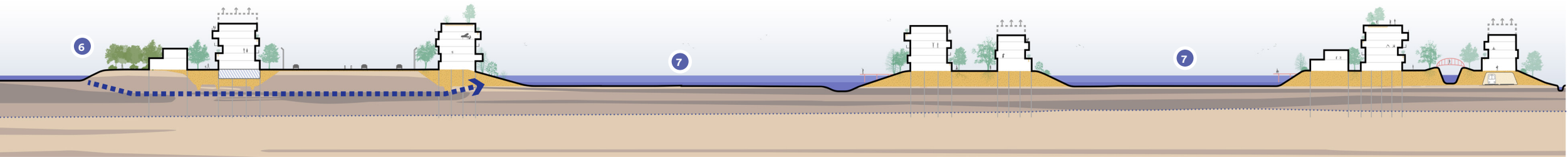

Meebewegen

Wenkend perspectief

MAATREGELEN

- 1 Hoogwaterbestendige infrastructuur
- 2 Robuuste dijken
- 3 Reserveringszone voor dijkversterking
- 4 Boezemsloot & kwelsloot
- 5 Hoogwaterbestendige nieuwbouw
- 6 Inlaat water
- 7 Opzetten waterpeil / stijgende grondwaterstand

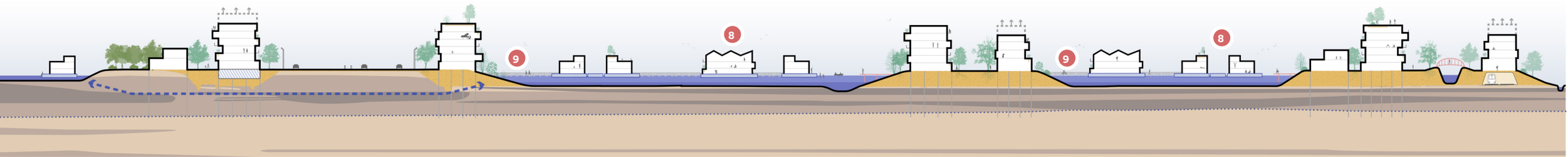

Meebewegen

Wenkend perspectief

MAATREGELEN

- 1 Hoogwaterbestendige infrastructuur
- 2 Robuuste dijken
- 3 Reserveringszone voor dijkversterking
- 4 Boezemsloot & kwelsloot
- 5 Hoogwaterbestendige nieuwbouw
- 6 Inlaat water
- 7 Opzetten waterpeil / stijgende grondwaterstand
- 8 Drijvende nieuwbouw
- 9 Drijvende wandel- en fietspaden

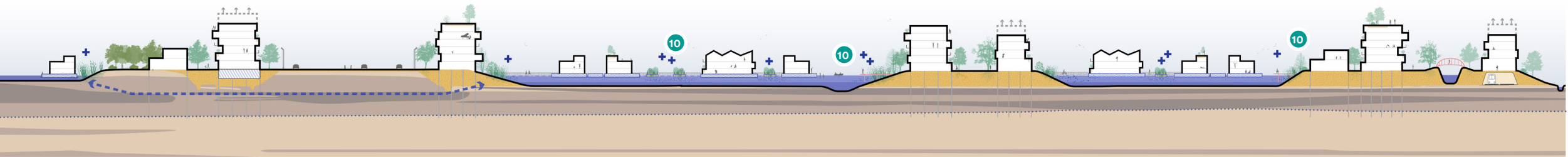
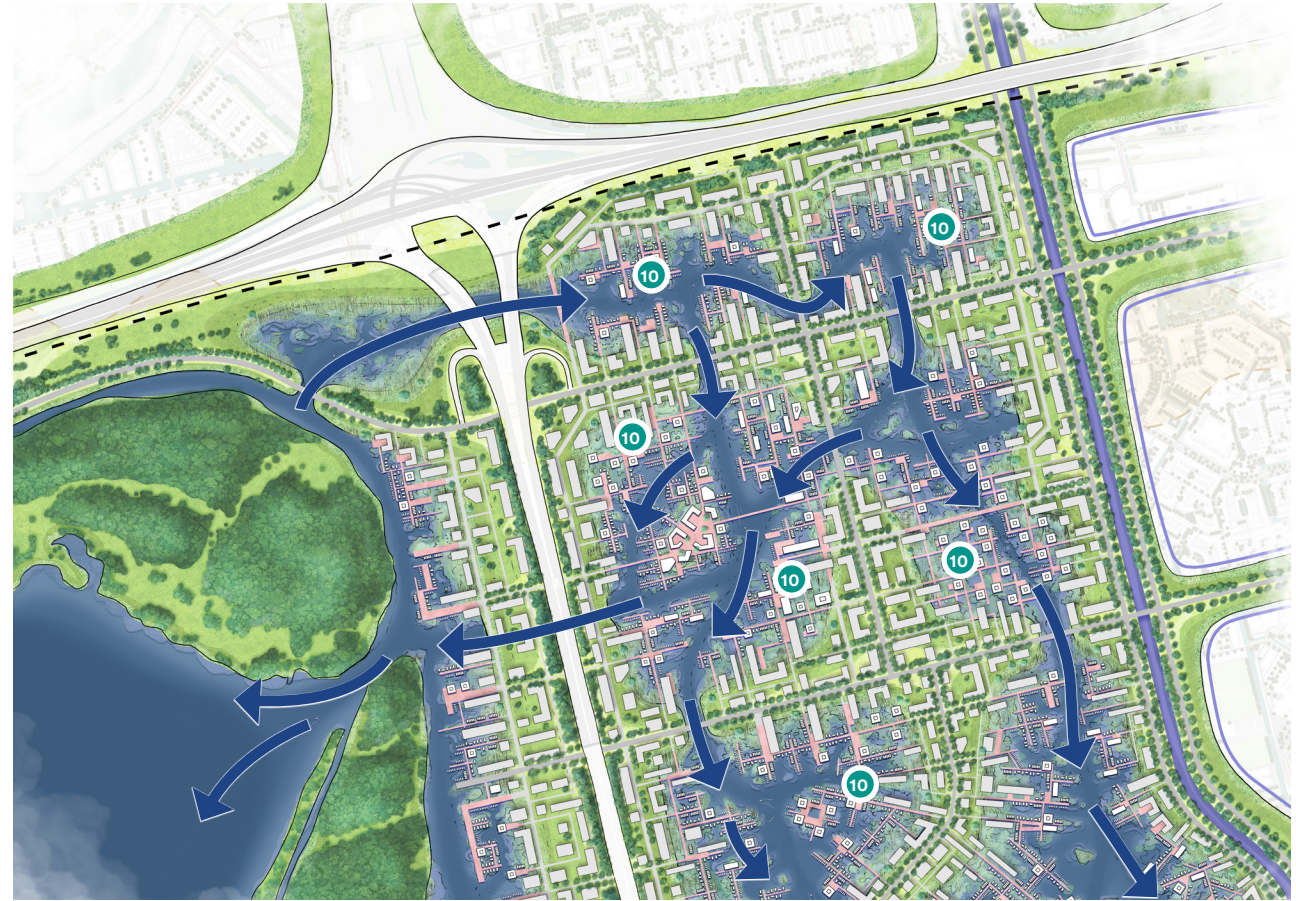

Meebewegen

Wenkend perspectief

MAATREGELEN

- 1 Hoogwaterbestendige infrastructuur
- 2 Robuuste dijken
- 3 Reserveringszone voor dijkversterking
- 4 Boezemsloot & kwelsloot
- 5 Hoogwaterbestendige nieuwbouw
- 6 Inlaat water
- 7 Opzetten waterpeil / stijgende grondwaterstand
- 8 Drijvende nieuwbouw
- 9 Drijvende wandel- en fietspaden
- 10 Zuiverend waterlandschap

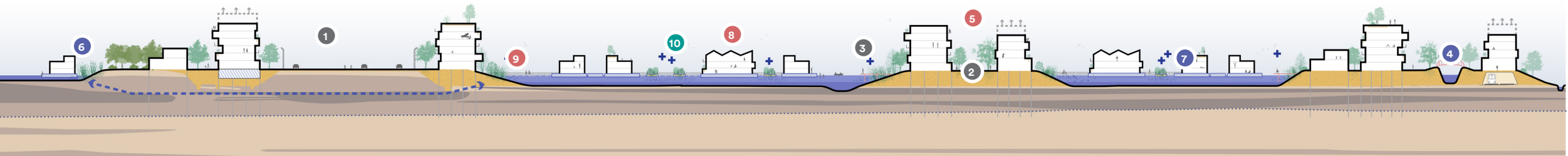
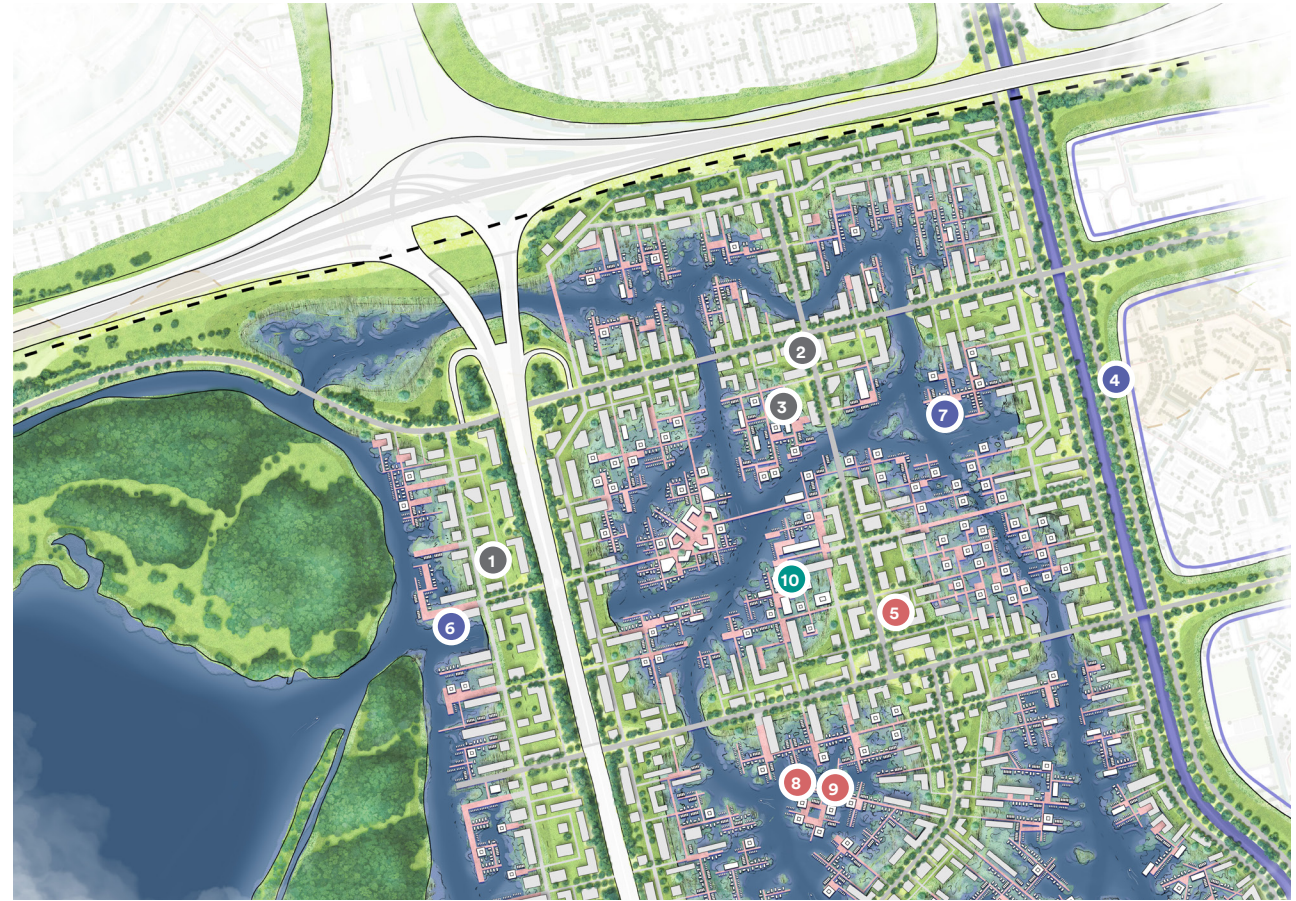

Meebewegen

Wenkend perspectief

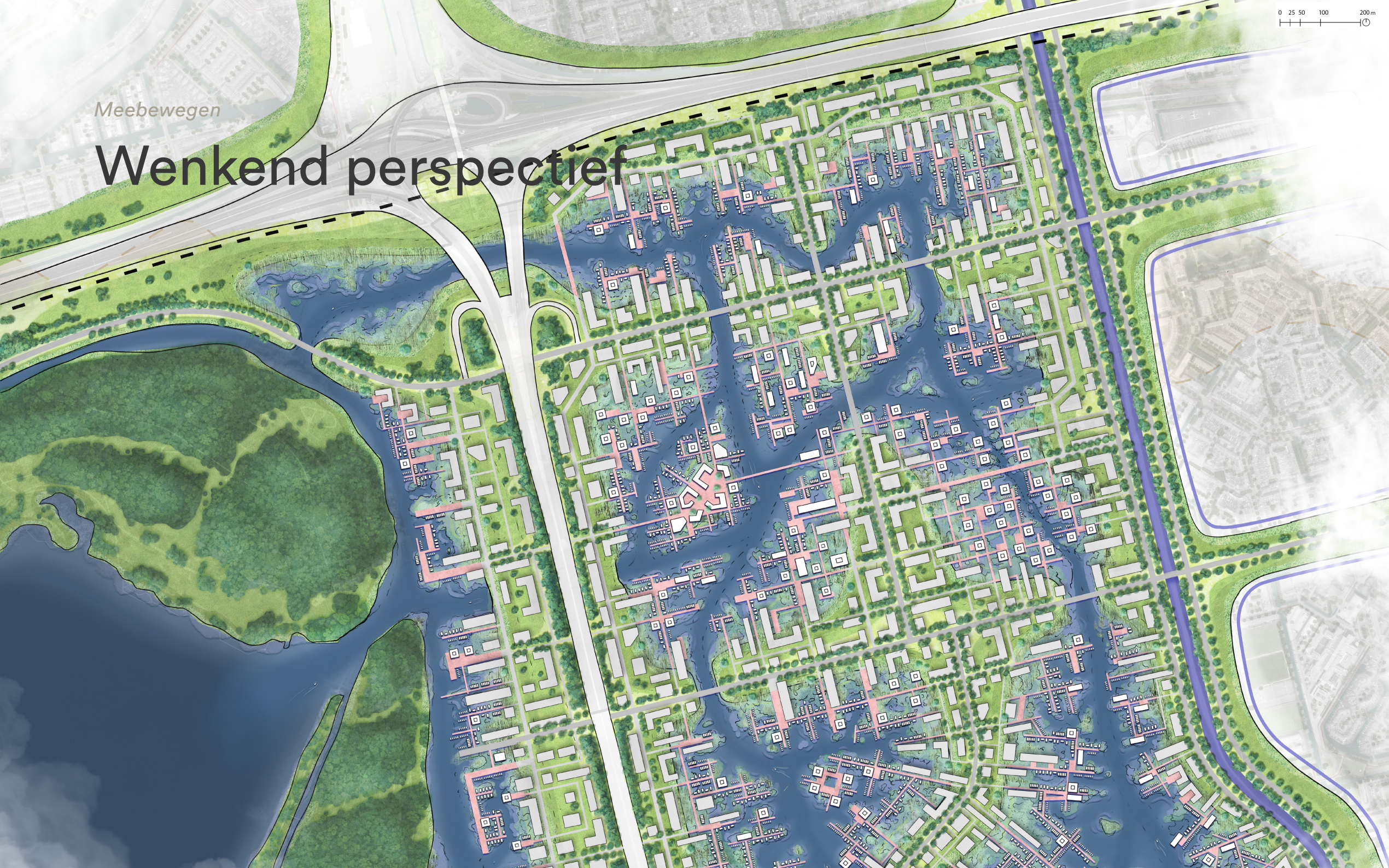
MAATREGELEN

- 1 Hoogwaterbestendige infrastructuur
- 2 Robuuste dijken
- 3 Reserveringszone voor dijkversterking
- 4 Boezemsloot & kwelsloot
- 5 Hoogwaterbestendige nieuwbouw
- 6 Inlaat water
- 7 Opzetten waterpeil / stijgende grondwaterstand
- 8 Drijvende nieuwbouw
- 9 Drijvende wandel- en fietspaden
- 10 Zuiverend waterlandschap

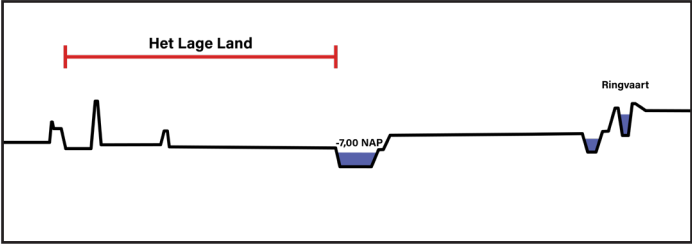
Meebewegen

Wenkend perspectief

Meebewegen

Nu

-6,00 NAP
maaiveld

0 NAP

-2,30 NAP
Waterpeil boezemwater

-5,50 NAP
Stijghoogte 1e
watervoerende pakket

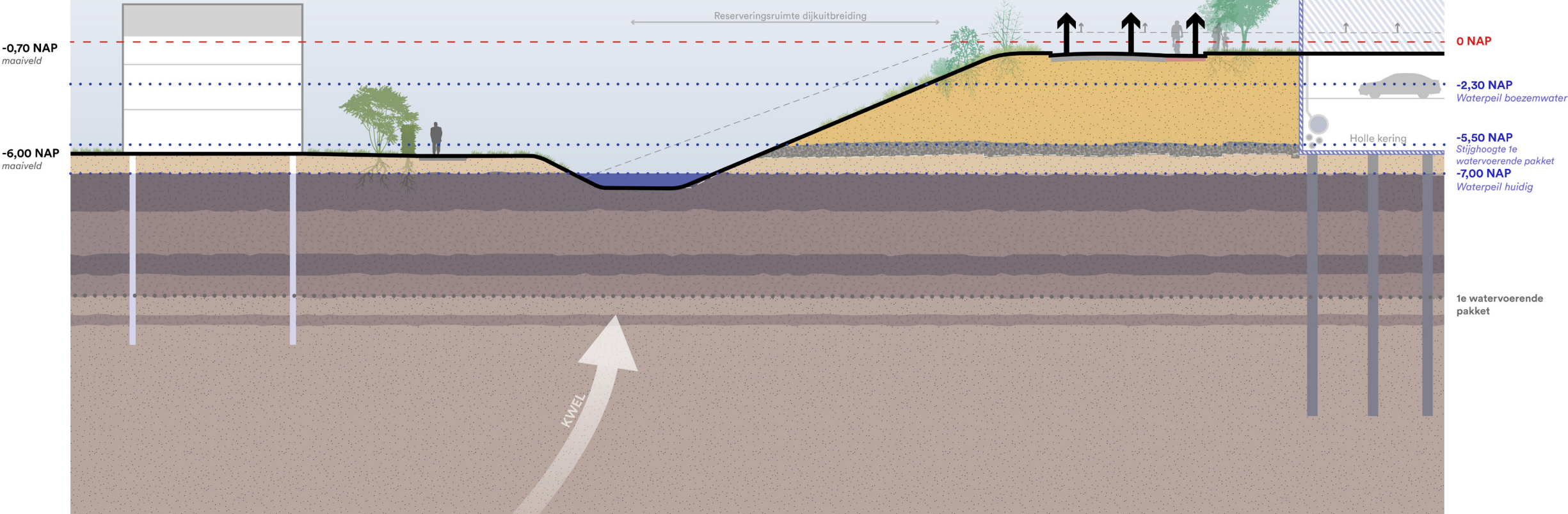
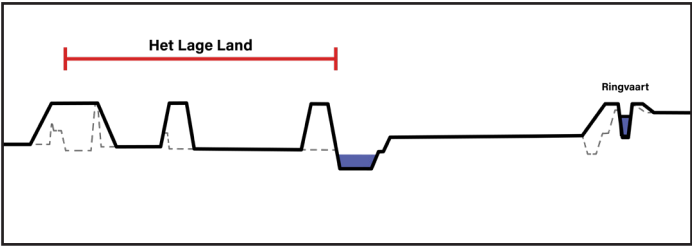
-7,00 NAP
Waterpeil huidig

1e watervoerende
pakket

KWEL

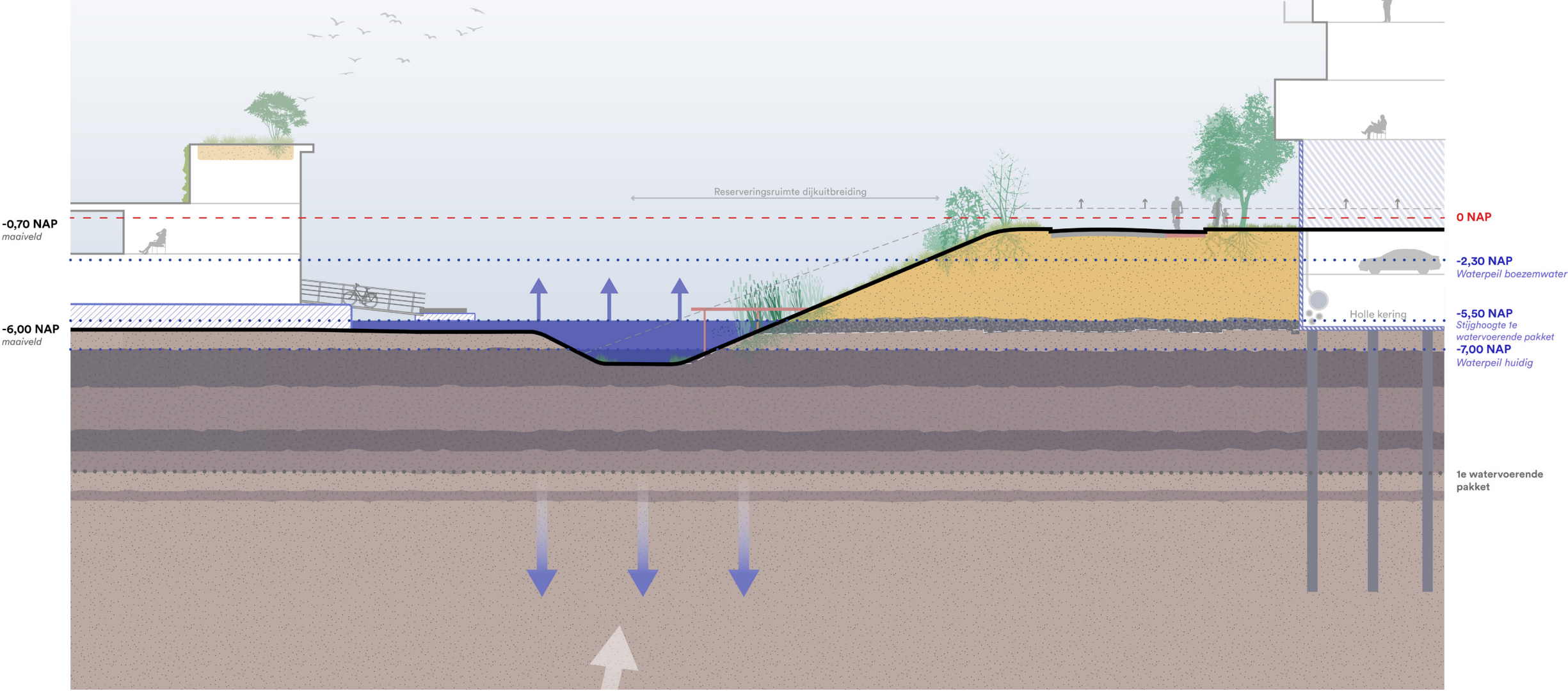
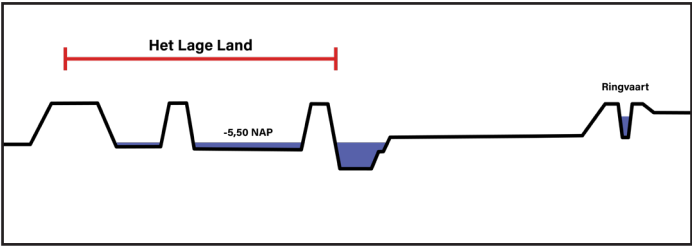
Meebewegen

Robuuste dijken

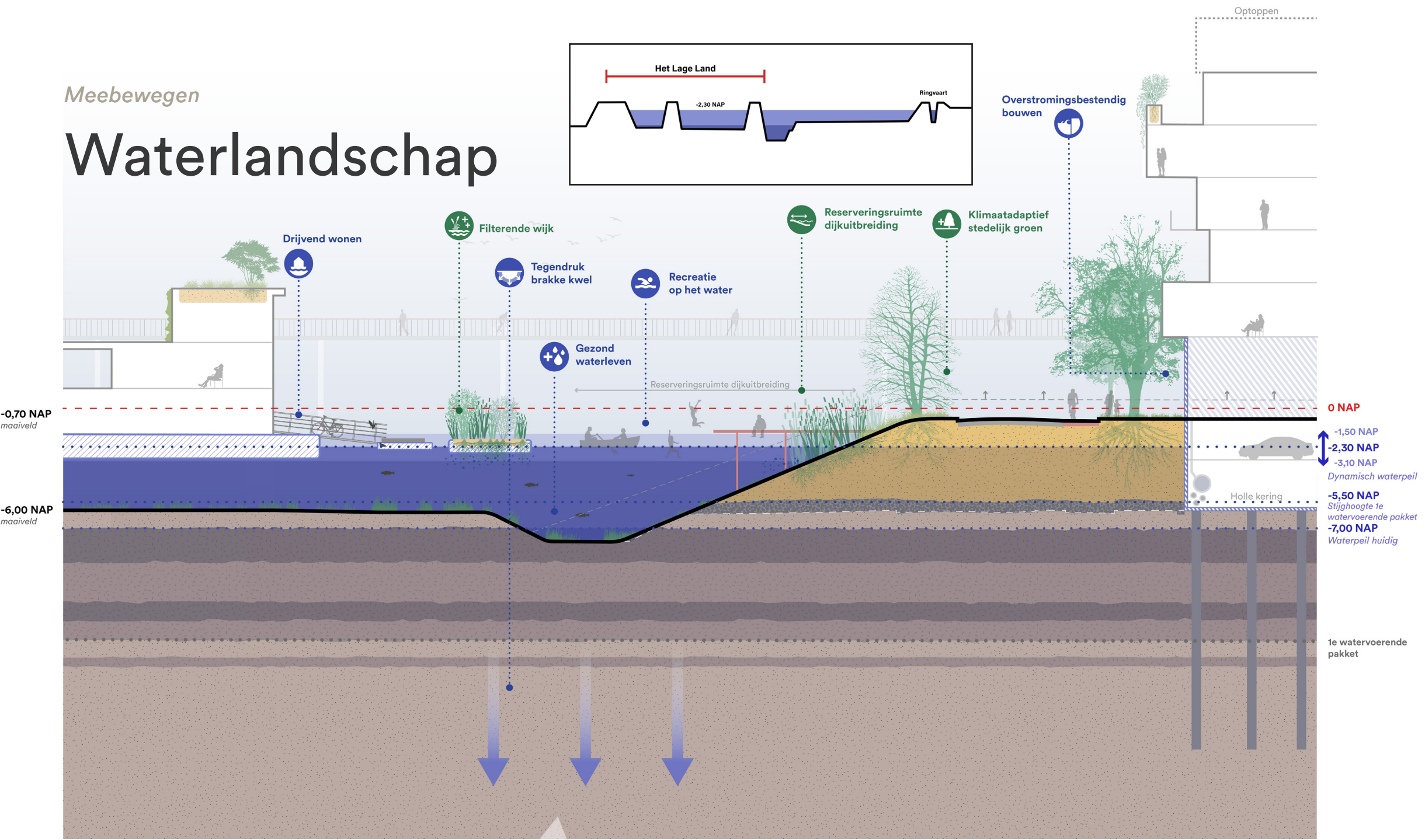
Meebewegen

Moeraslandschap

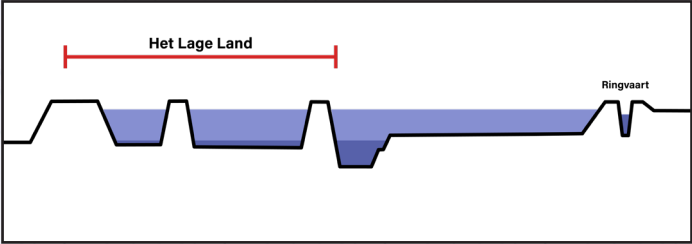
Meebewegen

Waterlandschap

Meebewegen

Adaptief

Optoppen

-0,70 NAP
maaiveld

-6,00 NAP
maaiveld

0 NAP

-1,50 NAP

-2,30 NAP

-3,10 NAP

Dynamisch waterpeil

-5,50 NAP

Stijghoogte 1e

watervoerende pakket

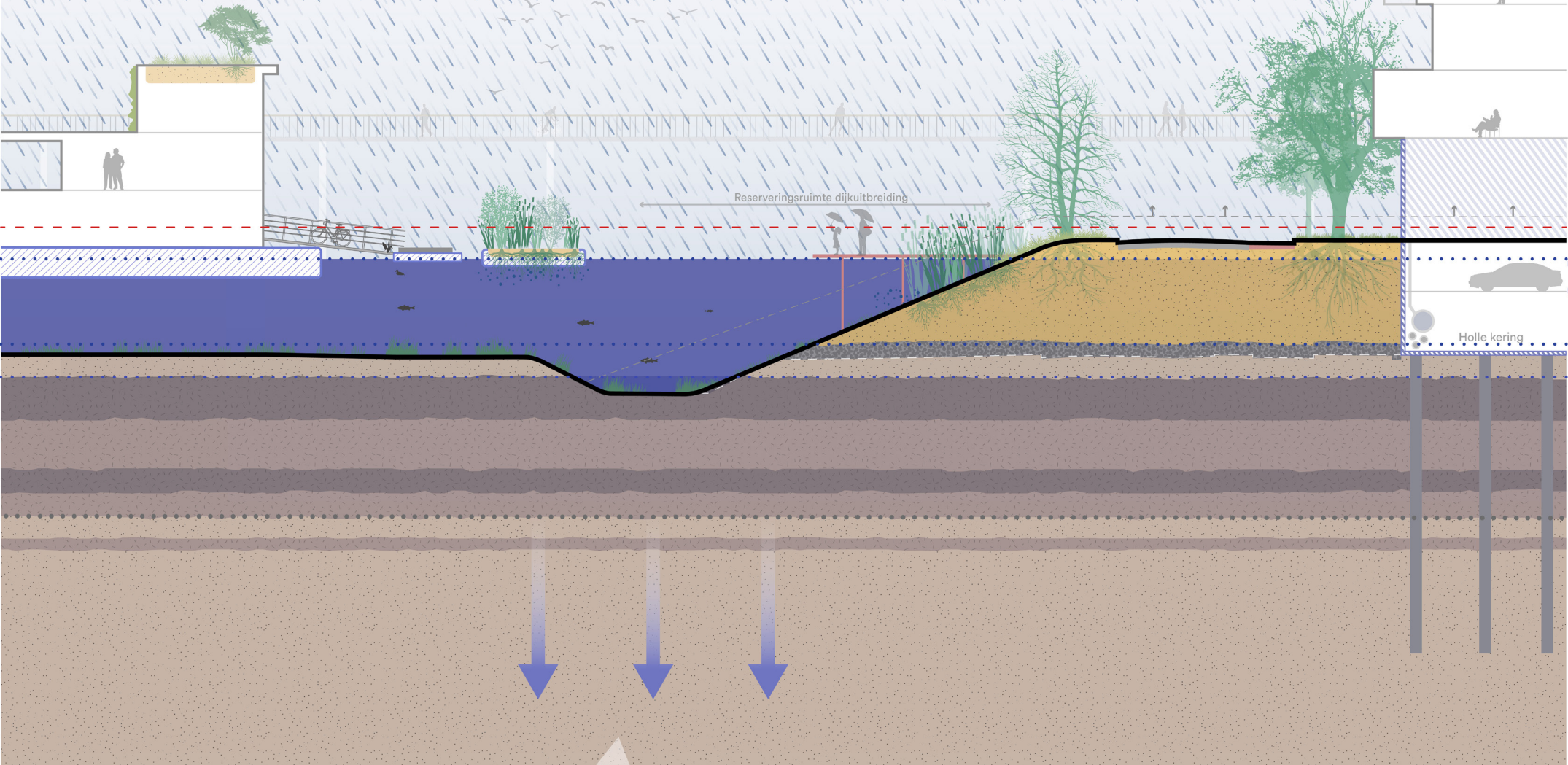
-7,00 NAP

Waterpeil huidig

1e watervoerende
pakket

Reserveringsruimte dijkuitbreiding

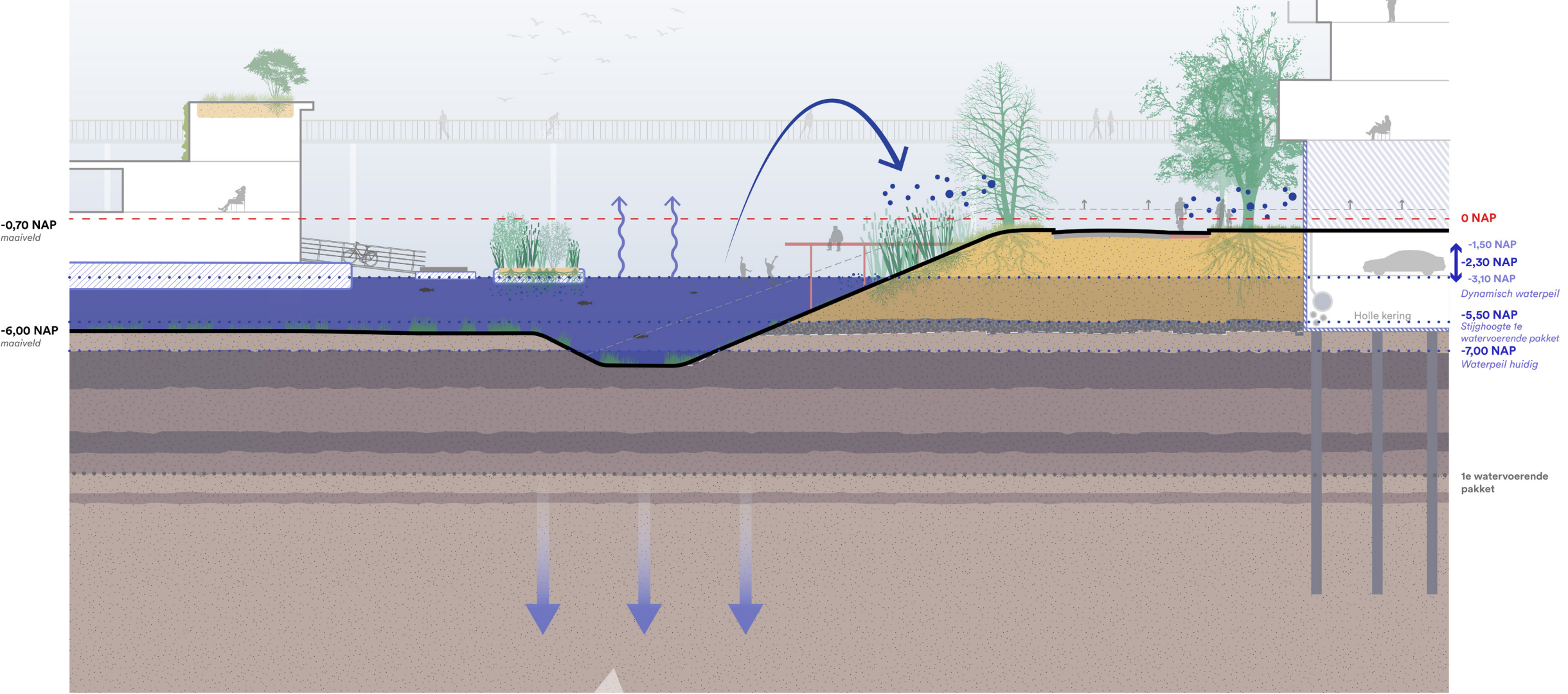
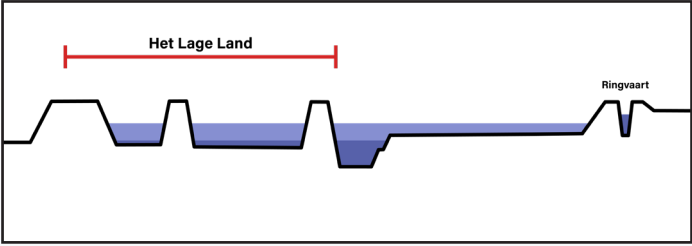
Holle kering

Meebewegen

Adaptief

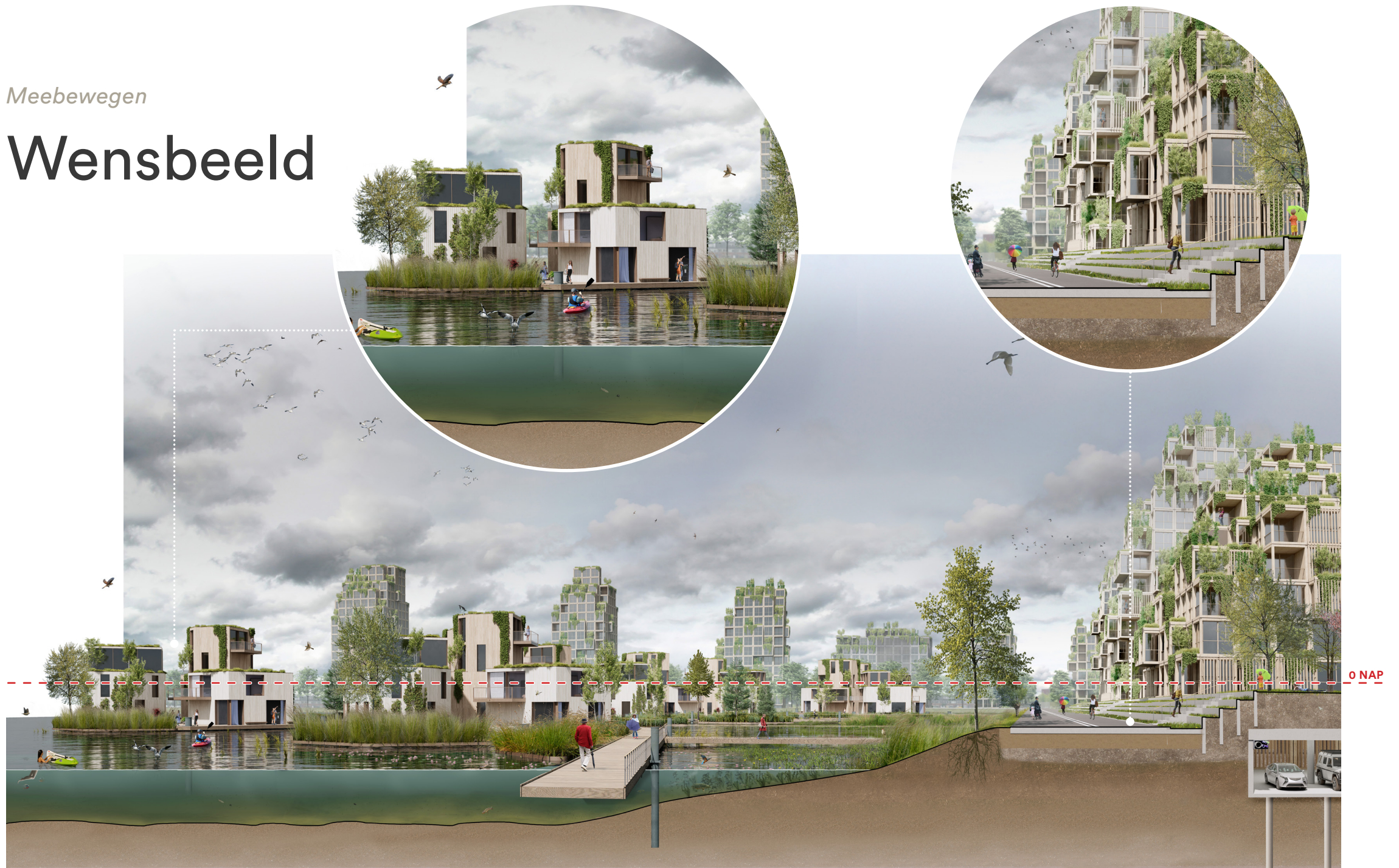
Meebewegen

Wensbeeld

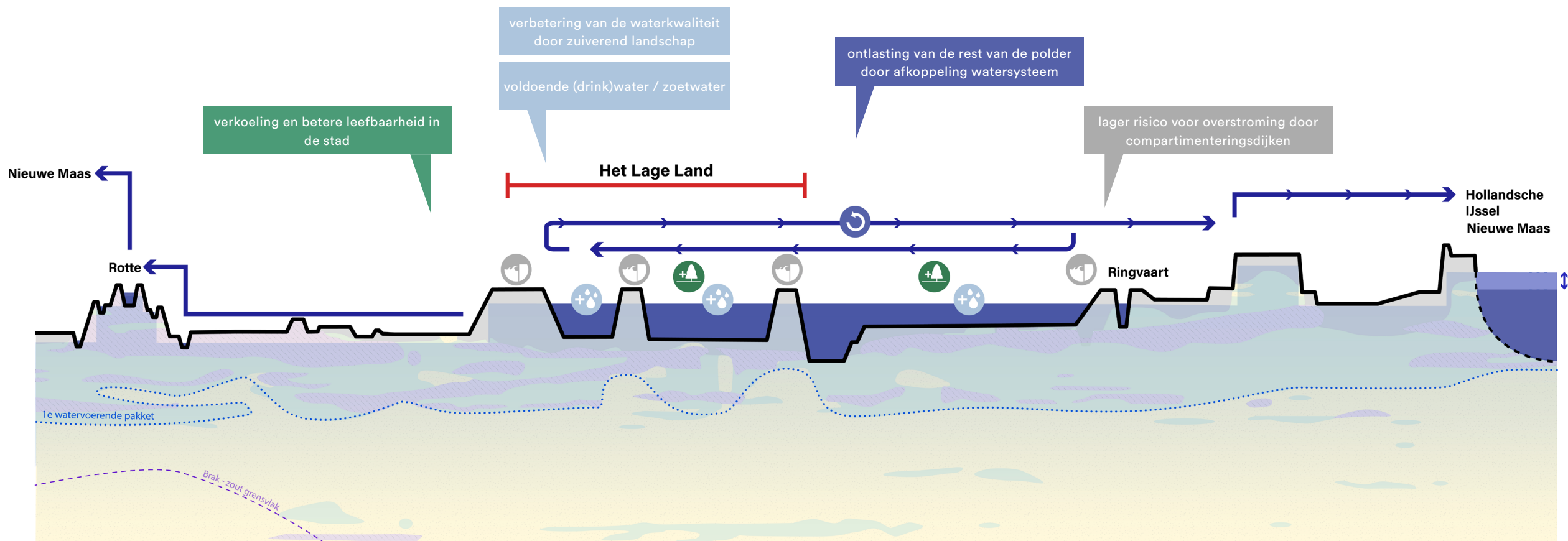
Meebewegen

Wensbeeld

Impressie

Meerwaarde grotere geheel

WAT voor leven kunnen we verwachten
in de toekomstbestendige diepe polders,
wanneer we leren leven met het water?

&

HOE komen we daar?

Transitiepad

Het Lage Land als voorbeelduitwerking